

Melléklet az 507. számú irománnyhoz.

Indokolás

„a nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról“ szóló törvényjavaslathoz.

I. ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS.

Az ipari és kereskedelmi tevékenység terén már évtizedek óta — előbb gyéren, utóbb sűrűn — előforduló jelenség, hogy vállalatok részint a cégük elnevezésére, részint az általuk előállított vagy forgalombahozott cikkek jelzésére — előnyös hatás keltése céljából — a nemzet, valamint az egyházak nagyjainak, úgyszintén vallási tisztelettel övezett szenteknek nevét is felhasználják, illetőleg reájuk utaló megjelöléseket vagy ábrázolatokat alkalmaznak. Ez a használat hol a vállalat jellegénél, hol a forgalombahozott cikkek mineműségénél fogva nem egy esetben sérti a nemzeti érzést, a vallásos kegyeletet és általában a jóízlést is.

Hazánk állami, társadalmi és gazdasági életének a kiegyezéstől a világháborúig terjedő fejlődése során a gazdasági szabadverseny szempontjaitól irányított korszellem hatása alatt a közvélemény nem terelődött a fentebb említett kérdésekre, talán azért sem, mert a szórványosan előforduló esetek nem keltettek nagyobb figyelmet.

Az összeomlás után az országépítés a fellángoló nemzeti érzésre s ezzel szoros kapcsolatban a valláserkölcsiség elmélyedésére támaszkodva indult meg, amely szellemiségnek a nemzet örök erőforrásává fejlesztését a kormányzat a népnevelő és a társadalmi szervező munkának hatékony támogatásával törekedett és törekszik előmozdítani. Ennek a változásnak tulajdonítható újabban a közvélemény éberegőbb figyelme, amellyel a nemzeti és a vallási érzést sértő jelenségeket észleli és azok kiküszöbölését — amennyiben az jogszabály vagy hatósági intézkedés nélkül el nem érhető — a kormányzattól várja.

Elsősorban az evangélikus és a református egyház részéről nyilvánult meg a kívánság az egyházak tekintélyének megóvása érdekében oly szabályozás iránt, amely egyházi jelzők cégszövegben való helytelen használatának gátat vessen. Ennek a közérdekű kívánságnak megfelelően bocsátotta ki az igazságügyminiszter a 10.037/1933. I. M. számú rendeletet, amely akként rendelkezik, hogy ha valamely bejegyezni kívánt cég szövege egy vagy több egyház (felekezet) elnevezésére szol-

gáló jelzöt tartalmaz, a cégbíróság — mielőtt a bejegyzés felől határozná — nyilatkozás végett megkeresi a vallás- és közoktatásügyi minisztert.

Ezt követően több törvényhatóság felterjesztést tett oly jogszabály alkotása iránt, amely a nemzet és az egyházak nagyjainak neveit védelemben részesítené az ellen, hogy ily neveket bármilyen vállalat cégének vagy általában üzletének elnevezésére felhasználhasson.

A felvetett kérdés vizsgálatának eredményeként kétségtelenül megállapítható, hogy a nemzeti és a vallási érzést sértő ily jelenségeknek az ipari és kereskedelmi tevékenység köréből való kiküszöbölésére irányuló törekvés helyes, s hogy ennek — amennyiben a fennálló jogszabályok elegendő védelmet nem nyújtanak — a fentebb kifejtett kormányzati szempontoknál fogva célravezető jogszabályalkotással is meg kell felelni.

Ha azonban az ipari és kereskedelmi tevékenységet egész terjedelmében szemügyre vesszük, annak a cégek elnevezésén felül több más mozzanata is van, ahol az említett nevek jelzőként alkalmazásra találnak, úgyhogy a kérdés a cégszövegek mellett a cégtáblákra, üzleti jelzőkre, védjegyekre, szabadalmak címére, árubélyegekre, árumintákra és árujelzésekre, valamint az iparjogosítványok szövegére is kiterjed.

Ami már most a fennálló jogszabályokat illeti, azok a felsorolt tárgykörök egyikére vonatkozóan sem tartalmaznak oly rendelkezéseket, amelyek a nevek védelmére — akár csak »per analogiam« értelmezés útján is — alapot szolgáltatnának.

Igy a cégjog terén a kereskedelmi törvény 11. §-ában foglalt, az ú. n. cégvalódiság elveként ismert rendelkezés — amely pedig alap gondolatához képest legközelebb állana a nevek védelméhez — a m. kir. Kúria 317. számú elvi határozata szerint csak az olyan toldatok használatát zárja ki, amelyek a tényleges viszonyokkal vagy a valósággal ellenkeznek, ezen az alapon pedig nem lehet oly egyöntetű bírói gyakorlat kialakulására számítani, amely a kívánt megszorításra vezetne.

A tisztességtelen versenyről szóló 1923 : V. t.-c. rendelkezései más irányú visszaélésekkel szemben és főként a versenytársak érdekének szempontjából védik az ipari és kereskedelmi tevékenység tisztességét.

A szabadalmi jog terén az 1895 : XXXVII. t.-c. 30. §-ának b) pontja a szabadalom bejelentését illetően kimondja ugyan, hogy a szabadalom címét általánosságban kell megjelölni, minden leírás vagy külön elnevezés mellőzésével, mégsem lehet a szabályozás kérdését ezen a téren tárgytalannak tekinteni, mert az idézett törvényi rendelkezés csupán elvi általánosságú tételt tartalmaz, amelynek csak a törvény végrehajtása során kialakult gyakorlat adott olyan értelmezést, hogy a szabadalom címében a szorosán vett tárgyi megjelölésen felül legfeljebb a megkülönböztetéshez szükséges jelző foglalhat helyet.

A védjegyoltalom szabályozása körében az 1890 : II. t.-c. 3. §-a, valamint az 1932 : XVII. t.-c. ezt kiegészítő 12. §-a egyfelől csupán a király és a királyi családtagok képmásait, az állami és közhatósági címereket, illetőleg zászlókat és jelvényeket oltalmazza a használattól, másfelől az i. t. 3. §-ának 4. pontjában foglalt az az általános rendelkezés, amely az erkölcstelen és közbotrányt okozó vagy a közrend elleni ábrázolatokat, továbbá a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelő és a fogyasztóközönség tévedésbe ejtésére alkalmas feliratokat vagy adatokat kizárja, époly kevésbé nyújt alapot a névhasználatok kirekesztésére, mint a cégjog terén a Kt. 11. §-a.

Végül az iparjog terén sincs a tárgyalt kérdéshez közelebb eső szabály. Az 1884 : XVII. t.-c. 58. §-át — amely különben is csak annyit mondott, hogy az

iparos vagy kereskedő nem használhat cégén, nyomtatványain vagy hirdetésein oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek — a tisztességtelen versenyről szóló 1923: V. t.-c. 46. §-a hatályon kívül helyezte. E helyett tehát csupán az idézett törvény 7., illetőleg 2. §-ában foglalt rendelkezések jöhetnek figyelembe, melyek szerint üzleti vállalata körében senki sem használhat oly nevet, céget, ismertetőjelet vagy címet, amely őt meg nem illeti, — továbbá áru forgalombahozatalánál a kelendőség fokozására nem alkalmazhat oly megjelölést, amely a valóságnak meg nem felel. Ezek a rendelkezések sem visznek közelebb a megoldáshoz.

Mindezekből kitűnik, hogy a kívánt cél elérése végett jogszabályalkotásra van szükség.

A védelemnek személyi vonatkozásban — a fentebb előadottak szerint — a nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira kell kiterjednie, mégpedig mind a neveik használatát, mind a rájuk utaló egyéb megjelöléseket illetően, ideértve a képes ábrázolatokat is. Ezen a körön túlmenve a védelmet általánosítani, így — főként tekintettel az emberiség nagyjaira — más nemzetekhez tartozó személyiségekre is kiterjeszteni nem lenne helyénvaló, mert ily terjedelmű szabályozás csak nemzetközi egyezmények alapján felelhetne meg céljának.

Tárgyi tekintetben a védelem szükséges terjedelmét az ipari és kereskedelmi tevékenység valamennyi idevágó mozzanatának fentebbi felsorolása világította meg.

A védelem mértékét illetően szükségtelen, sőt célszerűtlen lenne abszolút törvényi tilalmat kimondani, mert a védelmezni kívánt nevek használata az eszmei jelentőségükhöz nem méltatlan irányú és színvonalú ipari vagy kereskedelmi vállalkozás elnevezésében vagy cikkeinek megjelölésében nem okvetlenül sérti az illető névhez fűződő kegyeletet.

Az abszolút tilalom helyett a használat korlátozása mutatkozik alkalmas megoldásként.

A szabályozás módja tekintetében kétségtelen, hogy magában a jogszabályban sem a védett neveket felsorolni vagy azokra nézve fogalomhatározást alkotni, sem az ipari és kereskedelmi tevékenység megkívánt irányára és színvonalára, valamint a forgalombahozott cikkek nemére minősítő ismérveket megállapítani nem lehet. Már e miatt is, de főként a kérdés esetszerű elbírálását igénylő természeténél fogva a használat engedélyhez kötését kell a szabályozás alapjává tenni, hogy ekként lehetővé váljék a felmerült esetben használni kívánt név említett jellegének megállapítása és ehhez viszonyítva az összes körülmények mérlegelésével annak az eldöntése, hogy a használat a törvényi védelmet sértené-e vagy pedig nem esik kifogás alá.

II. RÉSZLETES INDOKOLÁS.

Az 1. §-hoz. Az általános indokolásban kifejtetteknek megfelelően az 1. §. első bekezdése a nemzet nagyjainak, úgyszintén a szenteknek és az egyházak nagyjainak nevét — ideértve a rájuk utaló egyéb megjelöléseket és képes ábrázolatokat is — akként részesíti védelemben, hogy az ilyen megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység különböző terein való használatát az ügyköre szerint illetékes miniszternek a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve adott engedélyéhez köti. Ennél az engedélyezési rendszerrel fogva biztosítva van, hogy minden felmerülő esetben egyfelől az erre illetékes vallás- és közoktatásügyi miniszter megállapíthatja, vajjon a kérdéses név valóban olyan-e, amelyre a törvényi védelem

kiterjed, másfelől a vállalatra illetékes miniszter mérlegelheti, vajjon a vállalkozás iránya és színvonala, illetőleg a forgalombahozott cikk jellege megengedhetővé teszi-e az illető védett név használatát, avagy olyan-e, amely sértené vagy nem kívánatosan érintené az ahhoz fűződő megbecsülést.

Az 1. §. második bekezdése a szerzett jogok lehető fenntartásának elvénél fogva általában kiveszi a törvény hatálya alól a hatálybalépése előtt gyakorolt használatokat. Azonban ennek az elvnek sem lehet feltétlenül érvényt szerezni. Amennyiben nagyobb súlyú közérdek kívánja, — miként erre jogalkotásunkban számos példa mutat — a szerzett jogok sem maradnak érintetlenül. Amidőn a jelen jogalkotásnak az a célja, hogy bizonyos neveket az azokhoz fűződő kegyelettel vagy megbecsüléssel össze nem férő használattól megóvjon: felette visszas helyzet állana elő, ha ez a védelem csupán a jövőben vethetne gátat ily használatok keletkezésének, ellenben a már azelőtt gyakorolt használatokat továbbra is túrni kellene. Ezért a következő rendelkezés lehetővé teszi a törvény hatálybalépése előtt szerzett jogok alapján gyakorolt használat megszüntetését is, ha az a nemzeti vagy a vallásos érzést sérti s ennek eldöntését ugyanazokra a miniszterekre bízza, akik az előző rendelkezés szerint a jövőre szóló engedélyezés kérdésében határoznak. Még ez a rendelkezés is lehetően kíméli a szerzett jogokat, mert csak a nemzeti vagy vallási érzést valósággal sértő, tehát a súlyos esetekre korlátozza a megszüntetést, továbbá módot nyújt méltányos határidő kitűzésére is. Végül szükséges és helytálló annak a kimondása is, hogy a használat megszüntetéséért kártérítés nem jár, mert sem jogelvi szempontból, sem méltányosságból nem lehet kártérítési követelést engedni oly magánérdekért, amelynek alapját a törvény közérdekből szüntette meg.

A 2. §-hoz. Ez a §. a megfelelő büntető rendelkezéseket tartalmazza, kihágássá nyilvánítva az engedély nélküli vagy az engedélytől eltérő használatot és vétségge minősítve a cselekményt, ha azt a nemzeti vagy a vallásos érzést sértő módon követik el.

A 3. §-hoz. Ez a §. a törvény hatálybalépése és végrehajtása felől rendelkezik.

Budapest, 1941. évi június hó 11. napján.

Dr. Radocsay László s. k.,

m. kir. igazságügyminiszter.

Dr. Varga József s. k.,

*m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.*

A képviselőház igazságügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi
bizottságának

e g y ü t t e s j e l e n t é s e

"a nemzet nagyjaira, ugyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról" szóló 507. számú törvényjavaslat tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A képviselőház igazságügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi bizottsága a mai napon tartott együttes ülésében részletes tárgyalás alá vette a cimben foglalt törvényjavaslatot, melyet a képviselőház folyó évi február hó 6. napján tartott 240.számú ülésében általánosságban elfogadott.

A bizottság a törvényjavaslat szövegét az alábbi módosításokkal fogadta el.

Az eredeti cím helyett a következő címet fogadta el az együttes bizottság: "A nemzet nagyjaira, ugyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira, valamint az egyházak elnevezésére utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról".

Az egyházak elnevezésére utaló jelzőnek cégszövegben való használata ellen a 10.037/1933.I.M.sz. rendelet nyújtott már eddig is oly értelmű védelmet, hogy az ilyen jelzők cégbejegyzése tárgyában hozandó határozat előtt a cégbíróság köteles volt a vallás- és közoktatásügyi minisztert nyilatkozattétel végett megkeresni.

Nyilvánvaló, hogy ez a védelem, amely az egyházak elnevezésére szolgáló jelzőknek csupán a cégszövegekben való tapintatlan felhasználása ellen nyújtott - egyébként büntető szankció nélküli - védelmet, nem jelent olyan széleskörű védelmet, mint amilyent biztosít a törvényjavaslat a nemzet nagyjai, a szentek és az egyháznagyok számára. Márpedig, ha

indokoltnak mutatkozik, hogy a szenteket és az egyházak nagyjait a törvényjavaslatban szabályozott védelemben részesítsük, ez a védelem ugyanolyan indokok alapján a szentek és egyháznagyok, másfelől az egyházak között fennálló eszmei és erkölcsi kapcsolat folytán megilleti az egyházakat is.

A módosítás tehát logikus kiegészítése az eredeti javaslatnak.

Az 1.§./1/ bekezdés negyedik sorában a "megjelölést" szó után a bizottság a "valamint az egyházak elnevezésére utaló megjelölést" szavakat iktatta be. ~~az egyházak elnevezésére utaló megjelölést~~ Ez a módosítás a törvényjavaslat címének módosítására vonatkozólag előadottakban talál indokolást.

A 2.§. /1/ bekezdésének hatodik sorában a "nagyjai" szó után a bizottság "ugyszintén az egyházak elnevezésére" szavakat szurta be.

A címnek és az 1.§-nak módosítása folytán a büntető rendelkezéseket tartalmazó 2.§-nak is az 1.§-hoz simuló módon kell kiegészülnie oly rendelkezéssel, amely a büntető szankciót az egyházak elnevezésének az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatára is kiterjeszti, amennyiben ez a használat az 1.§-ban foglalt rendelkezések megszegésével történik.

A bizottság az előadottak alapján javasolja a t.Képviselőháznak, hogy a törvényjavaslatot a bizottság által javasolt módosításokkal elfogadni méltóztassék.

Kelt Budapesten, a képviselőház igazságügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának 1942. évi február hó 10. napján tartott együttes ülésében.

az együttes bizottság elnöke.

az együttes bizottság előadója.

egyhangúan elfogadja s azt tárgyalás és hozzájárulás céljából a felsőházhoz teszi át.

Következik napirend szerint a miniszterelnök úrnak az 1939: VI. tc. 2. §-a alapján tett indítványa az országgyűlési egyesített kárpátaljai területek országgyűlési képviselői létszámának meghívás útján való kiegészítése tárgyában. (Irom: 595 sz.)

Kérdezem, kíván-e valaki az indítványhoz hozzászólni? *(Nem!)* Ha szólni senki nem kíván, a vitát bezárom és a tanácskozást befejeztnek nyilvánítom.

Felteszem a kérdést, méltóztatnak-e a miniszterelnök úrnak ezt az indítványát is magukévá tenni? *(Igen!)* A Ház az indítványt elfogadja s azt tárgyalás és hozzájárulás céljából a felsőházhoz teszi át.

Következik a miniszterelnök úrnak az 1941: XX. tc. 2. §-a alapján tett indítványa a visszacsatolt délvidéki területekről az országgyűlés képviselőházába képviselők meghívása tárgyában. (Irom: 596 sz.)

Kíván-e valaki az indítványhoz hozzászólni?

Porubszky Géza jegyző: Szögi Géza!

Elnök: Szögi Géza képviselő urat illeti a szó.

Szögi Géza: T. Ház! *(Halljuk! Halljuk a szélsőbaloldalon.)* A nyilaskeresztes párt is osztozik abban az ünnepi érzésben és örömben, amelyet a miniszterelnök úr indítványa jelent. Minden igaz magyar ember a legnagyobb örömmel üdvözli ezt a napot, amikor végre a visszaszerzett Délvidék képviselőinek behívásáról tud a t. Ház határozni. Felszólalásom tehát a világért sem akar a legkisebb mértékben sem ünneprontás lenni. Pártom résztvett az 1941: XX. tc. ünnepi tárgyalásában és bírálatát ugyanilyen elgondolás vezette. Ez az elgondolás vezette azért, mert az alkotmányosságot nemcsak érezni, nemcsak hirdetni, nemcsak védeni kell, hanem gyakorolni is kell. A miniszterelnök úrnak mostani indítványa be-terjesztésére az idézett törvény 2. §-a biztosította az alkotmányos jogot. A nyilaskeresztes párt, mint ma is harminc fővel bíró ellenzéki parlamenti csoport, joggal elvárhatta volna azonban, hogy a miniszterelnök úr a javaslatba hozandó személyek kijelölése tekintetében a nyilaskeresztes párt vezetését is meghallgassa. *(Ellenmondások a jobboldalon.)* Joggal elvárhatta, hogy most az 1942. év elején, a legrégebb, magyar nemzetiszocialista gondolatot reprezentáló nyilaskeresztes pártot ne elhanyagolható tömegként kezelje a miniszterelnök úr. *(Zaj a jobboldalon.)* Ebben az elgondolásunkban az alkotmányosság gyakorlásának helyes útjaira óhajtunk csak rámutatni, mert alkotmányos sértőnek tartjuk azt, hogy immár több mint a századik, a törvényhozás határozatával, de a miniszterelnök indítványára behívott képviselővel egészítsék ki a képviselőházat.

Ez a törvényhozás ilyen összetételben tehát nem képviselheti az igazi szuverenitást és éppen ezért legalább annyit elvárhattunk volna, hogy a személyek tekintetében a nyilaskeresztes párt is olyan számarányban tehessen javaslatot, amilyen arányban 1939 pünkösdjén a nyilaskeresztes párt megválasztott képviselőinek száma az akkori képviselői létszámhoz, a 245-ös számhoz igazodott. Harmincegy képviselőnk volt akkor a 245 közül, lehet mondani tehát, hogy a behívandó képviselők egynegy-cadrészének olyan személynek kellene lennie, vásra. *(Zaj a jobboldalon.)*

T. Képviselőház! Amikor ezt elmondottam és ugyanezt elmondhatnám a többi pártok, akár a szociáldemokrata párt és akár a Rassy-féle polgári szabadságpárt érdekében is, kifejezésre kellett juttatnom, hogy az alkotmányosság megkívánja a mai parlamentáris életünk mellett, *(Zaj a jobboldalon)* miszerint ugyanazok a pártok képviselhesék a felszabadított területeken is a magyar alkotmányosságot, amelyet az anyaországban lévő pártok már képviselnek. Amikor a magunk részéről ez irányú aggályunknak, illő tisztelettel a miniszterelnök úr személye és a kormányzat iránt is kifejezést adtunk, mégis, mint mondottam, a legnagyobb örömmel járulunk hozzá a miniszterelnök úr indítványához, még pedig azért, mert meg vagyunk róla győződve, hogy a kiválasztott személyek így is kibírják a leg-erősebb kritikát. Abban a reményben azonban, hogy a jövőre nézve a miniszterelnök úr, a többségi párt és a kormányzat meghallgatja szavainkat s ilyen fontos és ünnepi kérdésben nem fogja a nyilaskeresztes pártot elhanyagolható tömegként kezelni, meg kellett tennünk ezeket az észrevételeinket. Az indítványt magam és pártom nevében ünnepélyesen elfogadom. *(Taps a szélsőbaloldalon.)*

Elnök: Kíván még valaki az indítványhoz hozzászólni? *(Nem!)* Ha szólni senki nem kíván, a vitát bezárom és a tanácskozást befejeztnek nyilvánítom.

Következik a határozathozatal. Felteszem a kérdést, méltóztatnak-e a miniszterelnök úrnak ezt az indítványát elfogadni? *(Igen!)* A Ház az indítványt elfogadja s tárgyalás és hozzájárulás céljából a felsőházhoz teszi át.

Áttérünk a következő napirendi pontra: »a nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról« szülő törvényjavaslat tárgyalására. *(Zaj. — Elnök csejget.)* (Irom: 507 sz.)

Mielőtt az előadó úrnak a szót megadnám, a t. Ház tudomására hozom, hogy a javaslatához az egyes pártok a következő vezérszónokokat jelentették be: a Magyar Élet Pártja Szabó Gyula képviselő urat, az Erdélyi Párt Bálint József képviselő urat, a Nyilaskeresztes Párt Rapcsányi László képviselő urat.

A Ház a bejelentést tudomásul veszi.

Tornyos György előadó urat illeti a szó.

Tornyos György: T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Egy szerény, háromszakaszos törvényjavaslatot kell ez alkalommal a t. Ház előtt ismertetnem, amely a maga szerény különöségével nem mutat arra, hogy erkölcsi jelentőségében és nemzetnevelő hatásában a törvényhozás kiemelkedő törvényalkotásai közé fog tartozni. Ez a törvényjavaslat egy régi fájdalmas mulasztást is pótol, a sokszor tetemre-hívott liberális korszak mulasztását, amely a maga anyagelvétségével csak a materiális érdekek védelmére gondolt, az erkölcsi értékek védelmét pedig elhanyagolta, sőt egykedvűen túrta, hogy a liberális eszméiről miképpen távolítja el a magyar társadalmat legszentebb eszményeitől és miképpen semmisíti meg az erkölcsi értékeket. A liberális irányzatban gyökerező gazdasági szabadverseny az üzleti világban, az ipari és a kereskedelmi életben is megtermette a maga kinövéseit. Megtermette a maga kinövéseit többek között az áru kelen-dőségét fokozó szédelő feldíesérések, az úgy-nevezett reklámok különböző alakjaiban. E te-

kintetben a példák hosszú sorára lehetne hivatkozni; elég azonban rámutatni arra, hogy ez a reklám nem kímélte meg nemzetünk nagyjait, nem kímélte meg a vallásos tisztelettel övezett szenteket, köztük államalkotó első szent királyunkat, nem kímélte meg az »Európa legelső vitéze« jelzővel illetett, a keresztény erények és keresztény lovagiasság mintaképeinek tekintett második szent királyunkat sem és nem kímélte meg törökverő legnagyobb hadvezérünknek és második nemzeti dinasztánk törzsének fenkölt emlékét sem. Jellemző, hogy a nemzet nagyjait, a szenteket és az egyháznagyokat éppen azok használták fel üzleti reklámcélokra, akik a keresztény szellemiségtől és a nacionalista gondolkodástól a legtöbbször legtávolabb álltak. *(Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)*

T. Képviselőház! Ez pedig egyik neme volt annak a destrukciónak, amely végül az 1918-as összeomláshoz vezetett. Az összeomlásból azonban ez a nemzet Isten segítségével új életre támadt fel. Feltámadt pedig azért, mert levette a materiális világszemléletet és a nemzet örök és kiapadhatatlan forrásából mérítve, visszatért az elhagyott eszményekhez, a keresztény és nemzeti gondolathoz és ennek a két vezércsillagnak a fényénél kezdte meg az új országépítés munkáját. És most, amikor négy évvel haladtuk meg első szent királyunk halálának kilencszázéves évfordulóját és hét-százéves évfordulóját értük meg a napokban Boldog Margit születésének, aki a tatárjárás után a romokból egy új Magyarországot felépítő egyik legnagyobb királyunk leánya volt — valóban időszerű, hogy megvédjük a nemzet nagyjainak, a szenteknek és egyháznagyoknak emlékét és magának a keresztény egyháznak a tekintélyét is az alantas üzleti reklámoktól és ezen a téren is kiirtjuk a destrukciónak azt a fajtáját, amely a leg-szentebb erkölcsi és szellemi értékeinket próbálta a materiális üzleti világ színvonalára lealacsonyítani.

T. Ház! Abban a gondolatban, hogy erre a védelemre szükség van, egyetért az egész keresztény magyar társadalom. De az egész keresztény magyar társadalom örömmel és lelkesedéssel üdvözli ezt a javaslatot azért is, mert nincs különbség annak megítélésében, hogy a magyar nemzetnek, amely egyformán magyar és keresztény, féltve őrzött erkölcsi értékei a nemzet nagyjai, a szentek és egyháznagyok és féltve őrzött intézménye maga a keresztény egyház, amely ezer esztendőn át mindenkor nemzeti életünk formálója és erkölcsi tartalommal telítésének legelső és legfontosabb tényezője volt. De felekezeti különbség nélkül valljuk azt is, hogy a szentek, akik alatt az isteni tökéletességre törekvő s azt leginkább megközelítő földön élt embereket értjük, legelső tanítómesterei voltak az egész emberiségnek az isteni tökéletességre vezető úton; a nemzet nagyjai pedig a hazaszeretnek és az önfeláldozó hazafiságnak tündöklő csillagai, akiknek példájából mindörökre merítünk és merítenünk is kell, ha kereszténységünket és magyarságunkat, nemzeti létünk e két fundamentumát szilárdan akarjuk biztosítani további évezredekre.

A törvényjavaslat a jövőre nézve az ügyköre szerint illetékes miniszter és a kultuszminiszter együttes hatáskörébe utalja annak engedélyezését, hogy a nemzet nagyjainak, a szenteknek és egyháznagyoknak nevét vagy a rájuk utaló egyéb megjelölést az üzleti élet-

ben, ipari és kereskedelmi tevékenység körében használhassák. Lényegében tehát ez a javaslat engedélyhez köti és általában tiltja az e fajta használatot. A javaslat nem kíván ugyan visszaható erőt statuálni *(Egy hang jobbfelől: Elég kár!)*, azáltal azonban, hogy az ügyköre szerint illetékes szakminisztert és a kultuszminisztert feljogosítja az eddigi használat kártérítési igény nélkül való megszüntetésére is, *(Helyeslés.)* amennyiben ez a használat a nemzeti vagy a vallásos érzést sérti, lényegében a javaslat a visszaható erőt is magában foglalja. A javaslat az engedély nélküli vagy az engedélyellenes használatot kihágásként két hónapig terjedhető elzárással rendeli büntetni az egyszerűbb esetekben, míg a eslekmény vétségé fokozódik és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, ha azt a nemzeti vagy a vallásos érzést sértő módon követik el.

Jelentemem kell a t. Háznak, hogy a javaslat bizottsági tárgyalásakor a javaslat címével s annak 1. és 2. §-ával kapcsolatban kiegészítéseket fogok indítványozni. *(Halljuk! Halljuk!)* Magas egyházi helyről ugyanis olyértelmű kívánság jutott kifejezésre, hogy a javaslatban a nemzet nagyjainak, úgyszintén a szenteknek és egyháznagyok neveinek és a rájuk utaló megjelöléseknek védelmére vonatkozó rendelkezések terjesztessenek ki az egyházak elnevezéseire utaló megjelölésekre is, mivel az egyházaknak a 10.037/1939. I. M. számú rendelet nem nyújt oly széleskörű védelmet, mint amilyent jelen törvényjavaslat a nemzet nagyjai, a szentek és az egyházak nagyjai számára nyújtani szándékozik.

Ezeket a módosításokat ez alkalommal részletesebben ismertetnem talán nem szükséges. A módosítások lényege az, hogy a törvény az egyházak számára is ugyanolyan védelmet biztosítson, mint amilyent a nemzet nagyjai, a szentek és az egyháznagyok e törvény rendelkezései értelmében élvezni fognak.

T. Képviselőház! A javaslat ismertetésével ezekben tulajdonképpen végeztem is. Még csak azt vagyok bátor ismételtlen kiemelni, hogy ezt a javaslatot az egész keresztény magyar társadalom hálásan fogadja, mert annak tárgyi értékén felül bizonyosságot lát a javaslatban arra is, hogy a keresztény és nemzeti eszme nem jelszó, hanem élő valóság, amely hat, formál és épít az állami és társadalmi élet egész vonalán.

T. Képviselőház! Mint a keresztény és nemzeti gondolat egyik szép kivirágzását ajánlom ezt a javaslatot a t. Háznak elfogadásra általánosságban a bizottsági részletes tárgyalás alapjául. *(Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon és a középén.)*

Elnök: Szólásra következik a vezérszónokok közül?

vitéz Miskolczy Hugó jegyző: Rapesányi László!

Elnök: Rapesányi László képviselő urat illeti a szó.

Rapesányi László: T. Képviselőház! Ellenzéki szónok valamely törvényjavaslat megbírálásánál sohasem volt könnyebb helyzetben, mint a most előttünk fekvő javaslattal kapcsolatban. Az előadó úr nagyon helyesen állapította meg, hogy ez a javaslat a keresztény, nemzeti gondolat kivirágzásának egyik része és bizonyos mértékig hozzá akar járulni ennek a keresztény, nemzeti gondolatnak a gyakorlati életben való hatékony terfoglalásához.

Elvileg mi, magyar nemzeti szocialisták is csak helyeselni tudjuk, ha egy nemzet megvédi a maga nagyjait, akiket a tradíció révén cselekményeik miatt csak tisztelni tudott, különösen, ha megvédi azzal a kufár szellemmel szemben, (Meskó Zoltán: Úgy van! Úgy van!) amely nem ártotta a mi nagyjainkat a maga idegen eredetű haszonleső politikájának szolgálatába állítani, amivel azt a népet és annak a népnek a nagyjait igyekezett üzleti célokra felhasználni, amely számára még a gazdasági hatalmat is biztosította.

T. Képviselőház! Én úgy érzem, hogy ezzel a javaslattal valamiképpen az újkor szelleme, az újkor szele csapott be ennek a háznak ódon és tiszteletreméltó falai közé, figyelmeztetendő bennünket arra, hogy amikor körülöttünk Európában már mindenütt az új korszak, a nemzeti, a keresztényi korszak és ezzel egybekapcsolódva a nemzeti szocialista korszak kezd kitisztogatni még a legelrejtettebb liberális zugokból is azokat a pókhálókat, amelyek a nemzet életét át-meg átszöve a nemzetet akarták tönkretenni, nekünk is kötelességünk egyszer már úgy bekapcsolódni ennek a korszaknak a munkájába, hogy ennek erejével azután mi is ki tudjuk tisztogatni a magunk zugait azoktól az élősdiektől, akik még ma is eléggé belerágódottak a magyar gazdasági életbe.

A javaslat kétségtelenül jószándékával eredményt is fog elérni. Én azonban bizonyos mértékig szeretném ezt a javaslatot kiegészíteni. Ugyanis, bizonyos aggályaim vannak a javaslat 1. §-át illetően, amely szerint a jelen törvény rendelkezései a hatálybalépésük előtt szerzett jogok alapján gyakorolt használatra nem terjednek ki. Elvileg én ezt helytelenítem. Helytelenítem pedig azért, mert éppen a liberális múlt korszaka volt az, amely korszakban pontosan ez az élősd, a nemzet gazdasági és erkölcsi életére súlyosan kiható kártékony had nagymértékben kisajátította nemzeti nagyjainkat és szentjeinket a maga gazdasági érdekében. Ha már most ezeknek jogát sértetlenül hagyjuk, a javaslat törvényerőre emelkedvén, úgy érzem, bizonyos mértékig nem tudja teljesíteni hivatását, bár a 2. §-ban utal arra, hogy milyen büntető szankciókat használ és használhat a hatóság a meg nem felelő, törvénybeütköző esetekkel kapcsolatban. Nekem ugyanis az lenne a szerény véleményem, csináljunk tabula rasat s egyszersmindenkorra zárjuk le a lehetőségét annak, hogy ilyen esetek előfordulhassanak, nevezetesen, hogy kártékony gazdasági elemek nemzetünk nagyjait és a szenteket üzleti célok szolgálatába állíthassák. Itt azután nincs tovább vitának helye, elvileg ez valamennyiünk felfogása, e tekintetben tehát a legtisztább munka az, hogy ha egyszersmindenkorra gyökerestől oldjuk meg a kérdést, annál is inkább, mert pontosan ezt kívánja a nemzet érdeke. Ez volna az egyik.

A másik pedig az, hogy az igen t. Ház valamennyi tagja számtalan esetben láthatja, mint ahogyan a múltban is láthatta, hogy vannak cégek, különösképp a zsidó cégek, amelyek nemcsak nemzetünk nagyjait és a szenteket sajátították ki a maguk gazdasági érdekeinek védelmére s állították ennek a célnak szolgálatába, hanem a magyar nemzet címerét is felhasználják joggal vagy jogtalanul. De ha még joggal használják, akkor is szerintem a magyar nemzet címere semmiféle cégtáblára

nem való. Azt nekünk magyaroknak sokkal nagyobb védelemben kell részesítenünk. (Úgy van! Úgy van!) semhogy megengedhetünk, hogy az bármilyen cégtáblára, legyen az üzleti vagy nem üzleti célú, felkerüljön. (Maróthy Károly: Például a Brammer Testvérek! Zsidó cég magyar címert használ!) Számtalan esetben kénytelen az ember szomorúan megállapítani, hogy nemcsak belvárosi, de még külvárosi cégek is annakidején a liberális rezsim jóvoltából igen előnyösen használták ki a magyar címert tevékenységük céljaira pontosan a magyar címer jogos birtokosainak kárára. Az lenne tehát a kérésem, az igen t. igazságügyminiszter úrhoz, hogy méltóztassék talán ezt a javaslatot olyan módosítással kiegészíteni, amely a magyar címer védelmét is törvényileg biztosítja. Azt hiszem, az igen t. Ház minden egyes tagja hozzájárulhat ehhez a módosító javaslathoz.

T. Képviselőház! Igaza van az előadó úrnak abban, hogy ezt a javaslatot mindenki valóban úgy fogja fel, ahogyan ő azt itt előtünk kifejtette. Félmunkát végeznék azonban, ha ezt a javaslatot kizáróan abban a körben tárgyalnánk, amelyet maga a törvényjavaslat megenged. Méltóztassék nekem megengedni, hogy ezzel szoros kapcsolatban egy a mai korban kiburjázó esetet néhány szóval megemlítek. Ugyanis, amilyen kártékony volt a nemzet életére úgy erkölcsi, mint gazdasági vonatkozásban az, hogy a liberális szellem és rendszer megengedte üzleti vállalkozások céljaira nemzetünk nagyjainak és a szentek nevének kisajátítását, éppen úgy a mai korban ehhez hasonló, de talán még veszélyesebb jelenség kezd pontosan elburjánozni a magyar gazdasági életben.

Mert mi a helyzet? Évek óta hangoztatjuk, hogy nagyon jó néven vesszük és örülünk annak, hogy a történelmi nagyjaink neveit viselő utódok a magyar gazdasági élet kereskedelmi és ipari vonalán helyezkednek el és onnét kiszorítják a nem kívánatos zsidó elemeket, de amikor — ha csak egyetlen egy is akad ilyen — megengedjük és elnézzük — mert ezt cselekedjük — azt, hogy a történelmi neveket viselő egyének utódai a gazdasági életben úgy helyezkedjenek el, hogy mögöttük pontosan ugyanúgy húzódjanak be a zsidó érdekek, mint ahogyan annakidején a liberális érában nemzetünk nagyjait és a szenteket kisajátítva, szintén ezek védelme alatt húzódtak meg, akkor hiába hozzuk ide ezt a törvényjavaslatot és hiába tiltjuk meg formailag azt, hogy a gazdasági élet eme harácsolói szentjeinket és nagyjainkat kisajátítsák, ha pontosan ennek pandanját a jelen korban meg nem akadályozzuk.

Ezt csak azért említem meg itt, nehogy esőbörből vödörbe kerüljünk, és ezzel a javaslattal — kétségtelenül jószándékkal — megtiltsunk olyan dolgokat, amelyek átbujtatva más formában jelennek meg talán veszedelmesekben is, úgy ahogyan ebben a korban tapasztaljuk. Tudom, hogy nem lehet törvényjavaslatot ilyen formában hozni, de erkölcsi nyomást lehet gyakorolnunk, hogy történelmi nagyjaink utódai, illetőleg az úgynevezett történelmi osztály egyes tagjai hasonló bűntudást végezzenek, mint amilyen bűntudásra használták fel annak idején az érdekeltek történelmi nagyjaink és szentjeink nevét.

Ennyit kívántam a javaslathoz hozzászólni. Helyeslem annak intencióját. Kérem a

miniszter urat arra, hogy azt a módosítást, amit az előbb kértem, szíveskedjék a javaslatba belefoglalni. Ha ez megtörténne, akkor lennék abban a helyzetben, hogy ezt a javaslatot a magam és pártom nevében elfogadjam. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Szólásra következik a vezérszónokok közül?

Porubszky Géza jegyző: Szabó Gyula!

Elnök: Szabó Gyula képviselő urat illeti a szó.

Szabó Gyula: T. Ház! Elöttem szólott igen t. képviselőtársam is egyetért velem abban, hogy a javaslat, ha csak »egy részecskéje, mozaikja« is az új magyar élet rendezésének, lényeges és fontos. Természetes dolog, hogy ebbe a moziakba más mozaikok értelmezését és színét nem lehet se belevinni, se belemagyarázni. Türelemmel kell lennünk tehát és hinnünk kell azt, hogy egyik mozaik átfestése, átalakítása után következik a másik, ami természetesen fakad abból a politikából és meggyőződésből, amit a kormány és a mögötte levő kormányzópart vall. Maga a javaslat is szellemesen nyújt lehetőséget arra, — és itt nem értek egyet igen t. előttem szólott képviselőtársammal — hogy nem merev rendezés alakjában, máról-holnapra kíván valamit eltörölni, vagy megváltoztatni, valamit ami eddig is volt. Az így nem is volna helyes és teljes.

A törvényjavaslat a jövőt illetőleg (Meskó Zoltán: A múlt!) erős megkötés mellett lehetőséget kíván nyújtani arra, hogy a multbeli tévedéseket helyesbítsék anélkül, hogy kalendarikusan egy naphoz, vagy egy intézkedéshez kötnék azokat a változtatásokat, amelyeket egyébként maga a javaslat is céloz. (Szöllősi Jenő: Hogy senkinek se fájjon! — Zaj a szélsőbaloldalon.)

Meg vagyok róla győződve, hogy a végrehajtáson múlik majd elsősorban minden célszerűség és a végrehajtás már csak ezért is meg fogja találni a kellő helyre való rávilágítást, mert hiszen tény az, hogy életünk tele van olyan apróbb-nagyobb, a közerkölcsiséget, a magyar közszellemiséget bántó hibákkal, amelyek egyikének megszüntetését ez a törvényjavaslat célozza.

Nem kétséges, hogy nemzeti nagyjainknak, a nemzeti közösség kiemelkedő nagyjainak nevét nem lehet üzleti mézesmadzag céljaira felhasználni! Ebben mindnyájan egyetértünk. Nem szorul magyarázatra az sem, hogy miért éppen a mostani időben kerül ide ez a javaslat, amely, ha talán nem is az országot tartó oszlopok egyikének átépítését jelenti, mégis fontos, annyira fontos, amennyire azt az előadó úr is említette.

T. Ház! Ha általában visszapillantunk a történelmi fejlődésre, akkor azt látjuk, hogy minden önmagára tartó és önmagát becsülő nép és annak minden tagja mindenkor nagyjaik életéből merített példát és azokra hivatkozott, akik előttük a nemzeti közösségből kiemelkedtek. Nálunk is nem egyszerű társadalmi szokást, hanem nagy erkölcsi meggyőződést jelentett például, a multban az, ha valaki nemcsak az édesatyja nevében, hanem a nemzetsége nevével mutatkozott be: János a Csák-nemzetségből, vagy Péter a Vérbulesű-nemzetség köréből és így tovább. Ez a történelmi fejlődés, a nemzeti nagyok neveinek megbecsülése nálunk ezután megszakadt. Megszakadt a mohácsi vész után, majd hozantartóan a Habsburg-osztrák »kettős« idők alatt

szünetelt. Különösképpen megszakadt az ősök tisztelete akkor, amikor a kiegyezés után idegenfajú és a magyar élet lényegétől messze távolálló üzleti emberek a hazafiasság köpenybe burkolva igyekeztek a nemzeti nagyok neveit éppen üzleti érdekeik népszerűsítése céljaira felhasználni.

Nem volnék tárgyilagos, ha nem omlítom meg azt, hogy volt egy-két névhasználat, amely körülbelül fedte a valóságot, lényegét és komolyságát. Hiszen, ha egy bányászaknát, amely történetesen százaknak és százaknak ad kenyeret, ezreknek és millióknak ad meleget a belőle fakadó termelvényével, elneveznek Szent István-aknának, ezt a multban sem kifogásolhatták és valószínűleg a jövőben sem kifogásolhatja senki. De, hogy ugyanakkor egyes, apró, jelentéktelen, még a köznapi élet szempontjából is jelentéktelen mennyiségű vagy minőségű közszükségleti cikkeket, vagy kiegészítő cikkeket neveznek el a nemzeti nagyok nevével, ez természetesen már megengedhetetlen túlzás. Ennek megvilágítására nem árt, ha megállunk és egy kissé vizsgálódunk. Csodálatos, hogy ezalatt a liberális és ügynevezett »gazdasági fejlődés korszaka« alatt a magyar parasztnak nem jutott eszébe sem a lovát, sem az ekéjét, sem a szerszámait a nemzet nagyjainak nevével, vagy pedig szentek vagy egyháznagyok nevével elnevezni. Ugyanakkor — amint említettem — az üzleti élet közvetítői, vámszedői meglehetősen sűrűn használták ezeket. De nem fog ártani e helyen megemlíteni egy másik vonatkozást sem. Ha már egyszer a gazdaember lováról és háziállatjáról van szó, meg kell említeni: nem fog ártani, ha a versenystállótulajdonosok ugyan csak megszívlelik majd ezt a javaslatot, megszívlelik ezeket a kifogásokat és a jövőben ugyancsak ügyelni fognak arra, hogy a lovaiknak egyszerűbb nevet adjanak, olyat, amit a ló megérdemel.

T. Ház! Ez a feladat: közfelfogásunk tisztogatása tulajdonképpen elsősorban társadalmi feladat. A társadalom meg is tette ezen a téren a magáét. Hangosan, félszóval, sajtóban, egyesületekben se szeri, se száma azoknak a megnyilatkozásoknak, amelyek az ezen a téren való rendezést is kívánták. De nem lehet azt sem mondani, hogy ugyanakkor nem voltak rendelkezések, amelyek, ha közvetve is, de az ezen a téren való visszaélést tiltották. Ismét csak a végrehajtásra kell utalnom, mert hiszen a végrehajtás volt az, amely az elmúlt évtizedek szellemének mintegy megfelelően ezeket a közvetett utasításokat nem vette figyelembe. Ezért volt szükség azután arra, hogy maga a kormányzat jöjjön javaslattal a Ház elé és a törvény erejével tiltsa el mindazokat, akiknek sem ízlése, sem érzéke nincs a magyar nemzeti nagyok, az egyházak nagyjai, vagy a szentek megbecsülése iránt. A legnagyobb zavar az ilyen nevekkel való visszaélés folytán — különösen 1918 óta — az ifjúság körében keletkezett, mert amennyire nem lehet megmagyarázni egy gyermeknek, akinek ma a Jézuskáról beszélnek, egy-két nappal utána pedig ugyanannak a Jézusnak a nevét citálva káromkodnak előtte azt, hogy hogyan függ a kettő össze, ugyanúgy nem lehetett megmagyarázni az ifjúságnak azt sem, hogy a nemzeti nagyjaink iránt tiszteletet kívánó felnőtt világ felfogása megengedte azt, hogy nap mint nap ugyanaz a világ lábbal tapossa ezeket a méltóságokat. Ebből a szempontból látom én

a törvényjavaslatot a legidősebbeknek és legmélyrehatóbbnak. Ha ugyanis Szent István fiúegyesület, Szent István leventeegyesület vagy Szent István cserkészcsapatokat alapítunk, támogatjuk őket és ezeknek ideáljáról beszélünk, akkor kérlelhetetlenül és mulhatatlanul el kellett volna már tünnie legalább e húsz esztendő alatt a Szent István cikória, Szent István tápsör stb. neveinek. Az elmúlt húsz esztendő ebből a szempontból nem túl sok jót hozott az ifjúságra. Joggal vártuk, főképp az előttük járó generáció szempontjából, hogy egy kicsikét teremtsenek már rendet lelkiismereti téren és éppen ezért üdvözlöm nagy örömmel ezt a javaslatot, mert az végrevalóháza, komolyan, kiterjedően és a multat is felülvizsgáló szempontból végét szakítja ezeknek a félreértést okozó és a közérkölcsiséget semmiestre sem ápoló rendellenességeknek.

T. Ház! Érdekes egy-két nevet ebből a szempontból külön is érdemes vizsgálat alá venni. Amikor Hunyadi Jánosról, a nagy törökverőről honvédezredet nevezünk el, ugyanakkor Saxlehnerék nyugodtan használják a Hunyadi János nevet a keserűvíz hatását jelentő célokra. Amikor Szent Rókusról, a betegápolók szentjéről kórházat nevezünk el és kápolna is van a kórházban, ugyanakkor furcsa, hogy a lábsót is Rókusról nevezik el. Ennek azután nem túlságosan sok köze van akár a kórházhoz, akár a szenthez, akár pedig a kápolnához. Tovább sorolhatnám ezeket a furcsaságokat, sokkal hangsúlyosabb azonban az, hogy megemlítem két különböző világnak ezen a téren előfordult szokásait. A finn szokásokról és ezzel szemben az orosz bolsevisták egyik szokásáról szólok.

Finnországban járván, személyesen is tapasztaltam azt, hogy ott a nemzeti nagyok nevei csak a nemzeti nagyok helyét megörökítő vonatkozásokban szerepelhetnek! A nemzeti lobogó és a nemzeti címer pedig egészen különlegesen általános és nálunk még általánosabban nem eléggé átélte és elismert tiszteletnek örvend. A nemzeti lobogónak tisztelete minden finn életében annyira mélyen gyökerezik, hogy a zászlót nemcsak akkor húzza fel árbócára, amikor a polgármester arra felhívja, hanem felhúzza az árbócára a zászlót akkor is, ha családi ünnep van! A finn ember az ő egyéni ünnepét a nemzet közösségével érzi azonosnak! Mindez pedig azért is van így, mert nemzeti nagyjait a közönséges üzleti reklám céljára nem engedi felhasználni! Tovább megyek, nemcsak a nemzeti élet nagyjait nem engedi kisajátítani, hanem még a sportférfiak neveit sem. Az előfordul Finnországban, hogy mondjuk Nurminak sportüzlete van — magam is jártam a boltjában — és ez természetes is, de sem borotvapengét, sem pedig mondjuk lúdtalpbetétet nem neveztek el Nurmiról és sporttársairól. Ez az igazi megbecsülésnek az a mértéke és foka, amelyet mi ezzel a törvényjavaslattal rendezni kívánunk. Bár csak a nemzeti nagyjaink, a szentek és az egyháznagyok neveivel való visszaélésnek megszüntetése után a címernek, illetve a nemzeti lobogónak megbecsülése is olyan mértékben fokozódnék, mint ahogyan ezt Finnországban tapasztalhatjuk!

Még az orosz példát kell megemlítenem. Ezt csak azért teszem, hogy a finn nemzeti közvéleménnyel ellenkező véletet mutassam be! Oroszországban nem is az üzleti szellem, hanem a hatalmi téboly vetemedett olyasmire,

amikor tizenöt-tizenhét esztendő multán rájöttek, hogy nem tudják az emberek szívéből, lelkéből kioltni mindazt a melegséget, vonzódást, amely a hittel kapcsolatos és amely a vallásos élet megnyilatkozásává együtt jár. Az utóbbi esztendőben »már« megengedték a karácsonyfadíszek használatát, csak hogy éppen nem a szenteket, hanem Leninnek, Sztalinnak, Dzserszinszkinék és egyebeknek arc képeit rakták a díszítő csillagokra — mint angyalokat a karácsonyfadíszekre — és így túrték meg a karácsonyfadíszítést. (Zaj.) Ezt sem árt tudni, mert mindez az általános közszellemhez tartozik és ha mi azt akarjuk, hogy az új magyar élet új Magyarországon új közszellem legyen, akkor ennek a mozaiknak a nemzeti nagyok, a szentek névhasználatára ügyének tisztogatása is pontosan olyan fontos, mint mondjuk, az egymilliárdos mezőgazdasági beruházásokról szóló törvényjavaslatnak mielőbb való letárgyalása.

Három szakaszra oszthatnám e téren a tennivalókat, illetőleg részben már megtörtént cselekedeteinket azért, hogy összefogó képet adhassunk arról, mit is remélhetünk ezen a téren a közszellem tisztulásától. Ha vissza emlékezünk, az első a Himnusz-éneklés módjának rendezése, nevezetesen arra, hogy az ismétlést elhagytuk, azután, hogy a Rákóczi-indulót — a Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban megbecsülése jeléül — a Himnusz után játsszák, — ne pusztán mozielőadások és más köznapi előadások után — örömmel kell leszögeznünk, előrehaladtunk a nemzeti közszellem átépítésével. Ezek az intézkedések ugyanis azt célozzák, hogy a nemzeti közszellem ezeket a nem egészen apró dolgokat, bár néha apróságoknak tetsző megnyilatkozásokat eszményi magyar formában értelmezze.

A második rendelkezés ezen a téren, amely valószínűleg meghozza a maga eredményét, éppen az előttünk fekvő törvényjavaslat. Ennek végrehajtásánál csak arra kell az illetékesek figyelmét felhívnom, hogy itt emlegetett nemzeti nagyjaink, a szentek és egyháznagyok nevének megvédésén kívül nem árt, ha a magyar mondavilág turul-madarának nevére is kicsikét figyelemmel lesznek. A turul-madár nem nemzeti nagyság ugyan, nem is egyházi szent vagy egyháznagy, mégis védeni kell a használatát. Egyesek szerint a turul-madár, mint olyan, nem is létezett, hanem volt ugyan egy bizonyos karvaly madár, amely az ősi magyar jelkép és az egykori zászlón rajta volt, esetleg ennek elnevezése a turul, de kétségtelen, hogy neve benne él a magyar mondavilágban, és ez a madár nekünk nemzeti szempontból felette kedves; és ha szabad ezt a szót mondanom, szent; védjük ezt is. Nem árt tehát, ha erre a tételre is kiterjed a védelem, és ha ezután nem fogjuk megengedni, hogy a magyar mondavilág turul-madarának nevét nemcsak egyesületre, hanem például gyertyára és egyéb apróságokra is lehessen használni.

Végezetül és harmadszor van ennek a rendelkezésnek egy következménye. Ez pedig az, hogy a viszonyosság érdekében figyelemmel kell lennünk arra, miszerint most már azután nemcsak védjük, hanem egyenesen kívánjuk is az intézményektől a »magyar név-átöltöttségét«. Itt visszatérek mindazokra az intézményekre, intézetekre, sőt még üzleti vállalkozásokra is, amelyek ma azzal ártanak a magyar közszel-

lem kialakulásának, hogy még mindig nem jöttek rá arra: fölösleges má már az idegeneket, akár a klasszikusokat is utánozni. Ezen a téren Meskó igen t. képviselőtársamnak nem egy felszólalásával egyetérték a tekintetben, hogy mi szükségünk is van arra, hogy Royal Apolló, Atrium, Fórum, Savoy, Paláce és nem tudom micsoda mozi vagy kereskedés, stb. neveink legyenek? Nem mintha magyar nemzeti nagyok neveit adnánk nekik, hanem tessék a földrajzi nevekhez húzódnai. (Meskó Zoltán: Én adnék nekik neveket is.) tessék tehát ezeket magyar földrajzi nevekről, stb. elnevezni.

Arra akarom felhívni még a rendelet végrehajtóinak figyelmét, — hogy ha a társadalom ereje nem volt elégséges a nemzeti nagyok neveinek védelmére, tessék az előttünk fekvő törvényjavaslat erejénél fogva felhívni hathatósan a közfigyelmet: magától változtatáson mindenki korszerű és magyar megjelölést. Ne csak védjük a nemzeti nagyok emlékét és tisztogassuk őket, mint ahogy tisztogatják a nemzeti nagyok szobrai, akárhányszor ünnepséget rendeznek alattuk, hanem építsünk új szobrokat is: ajánljunk és válasszunk megfelelő magyar neveket és megjelöléseket. Ezzel egészen bizonyosan szolgálatot teszünk, ha nem éppen a nemzet fenntartása vagy a nemzetmentés munkájában, hanem inkább annak a közszellemnek tisztogatása terén, amely magyar közszellem idővel elég erős lesz arra, hogy önmagában is kiséperje azokat, akik véteni szándékoznak ellene.

Végül, ha a javaslat részleteit nézem, akkor két lényeges szempontot kell kiemelnem. Az egyik az, hogy ezentúl nagyjaink stb. neveinek használatát engedélyhez kötjük. A másik pedig az, hogy végre büntető rendelkezése is van a javaslatnak, mégpedig olyan büntető rendelkezés, amely azért is kielégítő, mert nem pusztán csak kihágásnak, hanem vétségnek is minősíti a magyar közszellem elleni cselekményt. Végre van egy olyan törvényjavaslatunk, amely majd a maga törvényes erejével, a maga büntető keretével megadja a komolyságot mindannak, amit a törvény első szakaszában megemlít.

Hogyha netalán lennének az életben olyanok, akik azt hiszik, hogy a magyar életet ezentúl büntetlenül lehet ilyen apró tüszűrésokkal is illetni, akkor azok tévednek. Eppen ezért a magam és a pártom nevében örömmel fogadom el a javaslatot és csak azt kívánom, hogy a végrehajtási utasítás és rendelet és még inkább a visszaható tisztogatási munkálat ennek kapcsán minél hamarabb induljon meg. (Éljenzés és taps a jobboldalon. — A szónokot üdvözlik.)

Elnök: Szólásra következik a vezérszónokok közül?

Porubszky Géza jegyző: Bálint József!

Elnök: Bálint József képviselő urat illeti a szó.

Bálint József: Mélyen t. Képviselőházi! Minden rendezett államban és társadalomban nemcsak az Istentől adott természeti törvények: a szívekbe vésett, a lelkekbe írt tévedésmentes isteni akaratnak igazságai érvényesülnek, hanem külön írott törvények is szabályozzák és irányítják a nemzet, az állam, a társadalom tagjainak életét. Amíg azonban a természeti törvények sohasem változhatnak, mert a változhatatlan isteni akarat követelményei és következményei, addig az írott törvények körök és szükségletek szerint alakul-

nak és bizony a népek, a nemzetek törvénykönyvei időnkint elég nagy változásokon mennek keresztül. Van azonban egy egészen rövid törvénykönyv, amely már több mint negyedik évezrede van változatlanul köbe írva és vajjon tudja-e valaki, hány évezrede van az ember szívébe beleírva, ez a rövid törvénykönyv pedig az Isten tízparancsolata. Lényegében és tartalmában minden írott törvény, amely az embert javítani akarja, amely az ember földi életét szabályozni akarja és szabályozza, innen, ebből veszi alapját, innen nyeri létjogosultságát, ezen épül fel, ide tér vissza ebből táplálkozik, mert ez a rövid tíz törvény szabályozza az egyes ember cselekedeteit — legalább is kellene, hogy szabályozza — ugyancsak ez szabályozza és dönti el egész népek, nemzetek, államok, társadalmak nyugalma, rendjét és boldogulását is.

Öröm tehát nekünk és haladás a magyar törvényhozásnak, hogy a nemzet nagyjainak, a szenteknek, az egyház nagyjainak védelmét és tiszteletét nemcsak a magyar társadalmi közéletben, hanem immár az ipari és kereskedelmi tevékenység terén is nemcsak rendeletek írott malasztjával, hanem országgyűlési törvénnyel is szabályozza, ezek védelmét és tiszteletét megköveteli és — ami a fő — az ellene vétőket, ha kell, szigorúan meg is bünteti.

Öröm ez nekünk abból a szempontból is, hogy megnagyobbodott országunk, a szép Magyarország elsőnek áll ki példamutató törvényhozásával a keresztény népek elé s a nemzet nagyjait, az egyház szentjeit és nagyjait és — amint az előadó úr mondotta — most már magát az egyházat is védő törvényhozással akkor, amikor tőlünk keletre az istentelen bolsevista eszmékkel több mint húsz éven át agyoninjekciózott orosz nép a harcös istentagadás szolgálatában állva lábbal tapos mindent, ami nekünk szent, tüzzel-vassal pusztít mindent, amit két évezreden át a keresztény kultúra és az igaz hit emelt és épített.

T. Ház! Amikor mindezt megállapítjuk, sajnos, azt is meg kell mondanunk, hogy bizony nálunk Magyarországon sem részesültek mindig olyan kivételes tiszteletben nemzeti nagyjaink és szentjeink, egyházi nagyjaink, mint ahogyan megérdemelték volna és mint ahogyan azt tőlünk, Szent István népétől Szent István szellemé ezer éven keresztül megkövetelte volna. Ha rövid visszapillantást vetünk hazánk állami, társadalmi és gazdasági életének a kiegyezéséstől egészen a világháborúig terjedő idejére, könnyen megállapíthatjuk azt, hogy a szabadelvű és kereszténytelen, a gazdasági szabadverseny szempontjaitól irányított befolyásolt, átítatott bűnös korszak egészen megmetyeltyezte a közvéleményt és különösen az ipari és kereskedelmi élet terén évtizedek hosszú során át olyan bűnös cselekedeteknek volt elindítója, amelyek profanizálták, megszenstelenítették a nemzet nagyjait, szentjeit és sokszor magát az egyházat is. Tették ezt elsősorban azok a kereskedelmi vállalatok és cégek, amelyekről keresztlevelet hiába kértünk volna és hiába kérnénk még ma is, tették azok a kereskedelmi üzletek, vállalatok és cégek, amelyek tulajdonosainak nevét még kiolvasni sem tudtuk, annyira nem voltak magyarok, akik vígan éltek a mi körünkben és bőszen járták Budapestnek és az ország többi városának és falvainak utcáit, de magyarul soha egy szót sem beszéltek, vagy ha igen, ez legtöbbször egy-egy cifra magyar káromko-

dás betanulásában nyilvánult meg. Tették azok, akik őseink, elődeink előtt sokszor felöltötték az ünnepi magyar köntöst, sőt felöltötték még a díszmagyart is, hogy a magyar népünk bőrén beindított üzleti vállalkozásait minél nagyobb pénzbeli aranysiker koronázza. A pénzért, az üzletért, az üzleti sikerért ezek a vállalatok és cégek az előnyös hatás céljából az ünnepi és az újszerű hírverés különlegességeivel részint vállalataik, cégeik elnevezésére, részint az általuk előállított és forgalomba hozott üzleti cikkek jelzésére a nemzet nagyjainak, valamint az egyház nagyjainak és szentjeinek nevét is felhasználták és felhasználják még ma is, a nemzet nagyjairól és az egész egyház szentjeiről és nagyjairól szóló megjelöléseket és elnevezéseket még ma is alkalmazzák.

T. Ház! A mondottak alapján világos, hogy mindez nagyon sérti elsősorban a nemzeti érzést, másodsorban a vallásos kegyeletet és vallási meggyőződést, harmadszor sérti a jóízlést is. Sérti először a nemzeti érzést. Minden igaz magyar ember tiszteli és megbecsüli őseit és történelmi nagyjait. A nemzet életében óriási nevelő hatása van már a gyermekkorban, az elemi iskolában is az ősök tiszteletének, a nemzet nagyjai megbecsülésének. Sohasem felejttem el azt, t. Ház, amikor még az elemi iskolában öreg tanítómesterem beszélt, magyarázott, lelkesen tanított Szent Istvánról, Szent Lászlóról, Rákóczi Ferencről, Hunyadi Jánosról és a többi nemzeti nagyságról s milyen megütközéssel vette tudomásul a gyermeklélek az ilyen elnevezéseket, ha bekerült a városba és itt ott azt látta kiírva: Szent István sör, Szent László szappan, Hunyadi János keserűvíz, stb. Később, mint ifjú, még jobban értékelte a nemzet nagyjait és őseit s megbotránkozása is nőtt, amikor látta a róluk elnevezett cégek és üzletek jelzéseit és az általuk forgalomba hozott cikkek elnevezéseit is. Az a korszellem azonban, amelyről Szabó Gyula előttem szólott igen t. képviselőtársam úgy beszélt, mint elsőrangú mótelyről, annyira hatással volt sok ember lelkére, hogy lassan-lassan közömbös lett a dolgok iránt és a nemzet nagyjai csak annyiban érdekelték őt, amennyiben jó friss Szent István sört ihatott, finom Szent László szappannal mosakodhatott és hasfájás esetén (Meskó Zoltán: Ferenc József keserűvizet!) Hunyadi János keserűvízzel gyógyíttatta beteg testét.

De nemcsak a nemzeti érzést sérti ez, hanem sérti a vallási kegyeletet és meggyőződést is. A katolikus egyház azt az embert avatja szentté, aki művészettel alakította ki lelkét az Isten hasonlatosságára és aki a keresztény erények valamelyikét hősiességben gyakorolta. Ezeknek az embereknek a földi élete mint egy műremek áll előttünk. Ha megcsodáljuk nagy szobrászművészeinket azért, mert a faragatlan, élettelen márványkőbe szinte életet lehelnek, szinte azt mondhatjuk egy kis illúzióval, hogy megszólal az ő művük, ha megcsodáljuk festőművészeinket azért, mert az élettelen vászonra rajzolt kép szinte él, egy kis illúzióval azt mondhatjuk, hogy szinte megszólal, akkor hogyan kelne bennünk tisztelet, csodálat, lelkesedés, megbecsülés a nemzet nagyjai, az egyház nagyjai és szentjei iránt, akiknek művészi harmóniával kialakított lelke nemcsak az illúziókban szólal meg

előttünk, hanem akiknek remekművéről a legszigorúbb bíró mondta a legnagyobb bírálatot, a mennyei Atya állította ki a bizonyítványt, amikor alkalmazhatjuk rájuk is a mennyei Atyának az Úr Jézusra vonatkozó mondását: »Ime az én szerelmes fiam, akiben nekem kedvem telik.«

T. Ház! Ha a történelem ünneplési és teljes joggal, azokat a kiváló embereket, akiknek cselekedeteiben és életében az emberi természet kivirágzását érte el: a költőket, a tudósokat, a művészeket, a hadvezéreket, akkor fokozott mértékben jogos a mi vallásos tiszteltünk azok iránt, akik a halandó test törekényességében és a bűn esábitásának ezer veszélye között is diadalra tudták juttatni a keresztény lélek legeszményibb törekvéseit. S mi ezeket a nagy embereket, nagy lelkeket, hősokeket, szenteket, példaadó nemzeti nagyságokat engedjük profanizálni és engedjük a múltban üzleti vállalatok és vállalkozók pénzeszsákjának érdekében a nevüket vásárra vinni? Ilyen igenis sérti a mi vallásos meggyőződésünket és kegyeletünket. De nemcsak nemzeti érzésünket, nemcsak vallási meggyőződésünket és kegyeletünket sérti ez, hanem sérti a jóízlést is. A nemzet nagyjainak, hőseinek, szentjeinek, egyház nagyjainak tisztelete jele a nép, a nemzet egészségének, éppen így az álhősök, az álmagyarok — vannak elegenden — az álkeresztények, az álszentek — ezek is vannak elegenden — irányában mutatott tisztelet és lelkesedés a nép, a nemzet süllyedésének, vallásosságának, műveltségének, jóízlésének csökkenésének a jele. Már pedig, ha ez a megállapításunk igaz, akkor meg kell döbbernünk, hogy ma az emberi eszmények, ideálok terén milyen ijesztő valutáromlás következett be, milyen ijesztő értékesökkenés pusztít mindenfelé. Hiszen csak nézzük végig — tisztelet, becsület a kevés kivételnek — a napilapokat, bárhol a világon. Miről írunk a legtöbbet? Az emberiség, a nemzet igazi nagyszellemi és erkölcsi tetteiről alig néhány sort írunk. Hol írunk misszionáriusainkról, hol és eleget honvédeink haláltmegvető bátorságáról, hol és mennyit a betegápoló apácáknak a szenvedőket istápoló heroikus munkájáról? De arról írunk, hogy legjobb a Szent István-sör, óriási reklámok ékeskednek a Hunyadi-keserűvíz érdekében, mert a hirdetést megfizetik, jó pénz. Arról igenis írunk, hogy két boxbajnok közül melyiket hány perc múlva borította el a vér és hogyan ordította a nyölevanezres tömeg, hogy üsd ki! (Meskó Zoltán: Nem apád!) Még a rádió is közvetíti! Mennyit és hol olvassunk igazi nagyjainkról, hőseinkről, történelmi nagyjainkról? De oldalakat írunk egy-egy futballkapusról, kötéláncosról, állatszeli-dítőről, filmszillagról, énekesnőről. Kérdem, nem sérti mindez a jóízlést?

T. Ház! Szent Máté evangéliumának 7. fejezetében a 6. versben azt olvasom, hogy ne adjátok a szent dolgokat ebeknek és ne vessétek gyöngycitüket a sertések elé. Nekünk vannak szentjeink és mi magyarok mindig büszkék voltunk és vagyunk Szent Istvánra, Szent Imrere, Szent Erzsébetre, Árpádházi Boldog Margitira és a többi árpádházi nagy királyra, királynőre és királyleányra. Büszkén hivatkozunk rájuk, amikor arra szükség van, amikor kell, de ugyanakkor elfelejtjük, hogy a mindennapi, hétköznapi közéletben ezeket a szenteket, ezeket a példaadó nagy magyarokat nem becsüljük meg, vagy legalább is a múltban nem becsültük meg úgy, ahogyan meg kellett volna őket becsülnie a magyar nemzetnek és

mindenkinek, aki Magyarországon magát magyar állampolgárnak meri nevezni. (*Taps a középén.*)

T. Ház! Visszaélés a szent dolgokkal, hazafiatlanság, tiszteletlenség, nemzeti nagyjaink iránt, ha valaki a vallás fenséges eszméjét, személyeit, intézményeit, nagyjait és hőseit a köznapi életben az utca porába rántja le. Vannak ennek manapság kihívó példái, amelyek mindenki megbotránkozik. Például nemrégiben egy cseh zeneszerző misét írt jazz-band orchesterre. De vannak esetek, amelyek még a ma embere sem botránkozik meg, sőt napirendre kezd térni felettük, amelyek azonban mégis csak sértik a nemzeti érzést, a vallásos meggyőződést, a jóízlést. Ez a szentek nevét, a nemzet nagyjainak nevét az üzleti élet poros levegőjébe rántja le és nemcsak vallásos meggyőződésünket sérti, hanem az eszményi értékeket is destruálja s ezáltal árt a hazafias magyar nemzeti gondolkodásnak és gondolatnak is. Meg kell tehát ismételtlen és nyíltan mondani, hogy Szent Istvánról malátaakévé elnevezni, Szent Lászlóról szappant elnevezni, Szent Jánosról sört elnevezni (Kóródy Tibor: Szent Rókusról lábsótt!), Hunyadi Jánosról, keserűvizet, Szent Istvánról strandfürdőt, Szent Istvánról tápszerműveket elnevezni igenis, bántó dolog. Éppen ilyen bántó, a nemzeti és a vallási érzést sértő, a jóízlést meg nem becsülő cselekedet az, ha a nemzet nagyjainak, egyházunk szentjeinek és nagyjainak képes ábrázolását bárhol profanizálják, hírverésre használják fel. Éppen ezért, amikor örömmel üdvözlöm a törvényjavaslatot, ugyanakkor legyen szabad egy dolgot kifogásolnom a törvényjavaslat 1. §-ának 2. bekezdésében. Idézem (*olvassa*): »A jelen törvény rendelkezései a hatálybalépésük előtt szerzett jogok alapján gyakorolt használatra nem terjednek ki.« Igaz ugyan, hogy a következő mondat ezt megindokolja (*olvassa*): »Ha azonban a használat a nemzeti vagy a vallásos érzést sérti, az illetékes miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a használat jogát — amennyiben a közérdekekkel nem ellenkezik, méltányos határidő kitűzésével — megszüntetheti.« Szerény elgondolásunk az, hogy ez módosíttassék, ha nem is teljes szövegében, de legalább annyiban, hogy igenis, legyen a rendelkezésnek visszamenő hatálya és ha nem is általánosságban, de legalább bizonyos részleteiben terjesztessék ki a visszamenő hatály. A cégek és az üzleti vállalatok egyénekenként vizsgálattassanak felül és állapítsa meg a mélyen t. miniszter úr, ha ez egyáltalában lehetséges, hogy ezekre és ezekre nézve visszamenő hatállyal bír a törvény. Örülünk annak, — amit az előadó úr is mondott — hogy nemcsak az egyház nagyjaira, szentjeire és a nemzeti nagyságokra terjeszkedik ki a törvényjavaslat, hanem bizonyos tekintetben védelmébe veszi az egyházakat is, amennyiben az egyházakról semmiféle tiszteletlen vagy ha nem is tiszteletlen, de hozzájuk nem illő és nem méltó elnevezést nem tűr meg.

T. Ház! A törvényjavaslat megszavazása kapcsán legyen szabad még csak annyit mondanom, hogy ha végigmegyek Budapest utcáin, — úgylátszik, Szabó Gyula t. képviselőtársammal egyformán gondolkotunk, pedig nem beszélünk össze — akkor a feliratokból — a cégjelzéseket és az üzleti feliratokat értem ezen — a legkevesebbé állapíthatom meg, hogy tényleg Magyarország magyar fővárosában járok

Hozzáuk ezért rendelkezést az illetékes hatóságok, hogy szűnjék meg már az idegen szavakkal ékesített feliratok tömege. Ilyen feliratok például — hogy csak néhány példát említsék — a következők: Espresso, ondolatio, Excelsior, Precision, Lux, Admiral, Corso, Forum, Elit, Olympia, Rialto, Vesta stb. Tömegével találunk ilyen idegen szavakat a magyar fővárosban s ezért kívánatos, hogy már egyszer a külsejében is magyar legyen a magyar Magyarországon. (*Ügy van! Ügy van!*) ne csak a falu, hanem a város is és főképp az ország szíve, fővárosa: Budapest. De ugyanakkor legyen szabad megemlítenem azt is, hogy a kegyeszereket (Meskó Zoltán: Zsidók ne árulhassanak! — Vajna Gábor: Ügy van! Ne árulhassanak!), kolyheket és más, az egyháznak szükséges szereket nemkeresztények ne árusíthassanak. (*Taps.*) Mégis csak furcsa dolog, hogy ha nekem eljön a 25 éves papi jubileumom és a hívek egy kolyhet akarnak nekem venni, kénytelenek legyenek egy zsidó üzletbe egy nemkeresztény üzletbe bemenni, hogy azt megvegyék. Ez sérti a vallásos ízlést és hozassék erre valamiféle rendelkezés, mert ők nem vehetik tőlünk rossz néven, hogy karácsonykor, húsvétkor, papi felszenteléskor, papi jubileumkor a zsidó üzletek ne kereshessenek. (Kóródy Tibor: Mi sem árulunk maceszt! — Meskó Zoltán: Csókálló rúzszt ne hirdethessenek keresztény lapban!) A törvényjavaslatot a legnagyobb örömmel elfogadom.

Elnök: Szólásra következik?

Porubszky Géza jegyző: Meskó Zoltán!

Elnök: Meskó Zoltán képviselő urat illeti a szó.

Meskó Zoltán: T. Ház! Öszintén megmondom, örömmel látom ezt a javaslatot, bár nem minden rendelkezésével értek egyet, de örülök, hogy idekerült a Ház elé, mert szerénységen is egyik főharcosa volt ennek a javaslatnak. Régen megbotránkozott minden jóízlésű keresztény magyar ember ebben az országban azon, hogy az élelmes faj nagyjainkat piszkos üzleti célokra használta ki. Sajátmagát becsüli meg egy nemzet, egy nép, amely nagyjait megbecsüli. (*Ügy van! Ügy van!*)

Az, hogy mi nagyjainkat a múltban megbecsültük, az köztudomású. De azután jött egy korszak, egy gyászos liberális rendszer, egy szabadkőműves világ, amelynek minden ténykedése odairányult, hogy hagyományainkat nevetségessé tegye, őseinket elfeledjük. Őseinket megvetették és kigúnyolták. Mindenkit, minden a hagyományokhoz hű, vallásos keresztény magyart máról holnapra europerré akartak tenni ebben az országban. Azok a gyökértelenek, bevándoroltak, akik a hazai honban, itthon Magyarországon, a magyar földben gyökérrel nem bírtak, másokat is gyökértelenekké akartak tenni. Az volt ennek a szabadelvű korszaknak a legnagyobb bűne, hogy gyökértelenné akarták tenni a magyart saját hazájában. Szentek neveit, nagyjaink neveit bitorolták üzleti hirdetésekben és cégláblakon. Ez mind egy-egy mozaik volt — egyik előttem szólott képviselőtársam ezt a mozaik szót más vonatkozásban használta — az ő részükről, ami azt a célt szolgálta, hogy mi ne legyünk az őseinkhez méltó, a hagyományokhoz hű magyarok, hanem valami keverék-társaság legyünk és hamis jelszavak, modern jelszavak után szaladgálva, megjátsszuk itt Közép-Európában a nagy europert. Hát obból az europert

ségből nem kérünk, mi itt a saját hazánkban az ősohöz méltó, igaz, hű magyarokként akarunk élni. *(Ugy van! Ugy van!)*

A törvényjavaslat nagyon helyesen a jövőre eltiltja, nem engedi meg sem a szentek, sem nagyjaink nevének használatát. Bálint József igen t. képviselőtársam és barátom már kifogásolta a törvényjavaslat első szakaszának második bekezdését, amely szerint a javaslat a szerzett jogok alapján gyakorolt használatra nem vonatkozik. Hát akkor mi azzal, hogy a jövőben nem engedjük meg, nem tesszük jóvá azt, amit jóvá akarunk tenni, mert megengedjük azt, hogy azok, akik élelmészek voltak a múltban, azok grasszáljanak tovább. kihasználják a lehetőséget. Ezt türhetetlen állapotnak tartom és a magam részéről a leghatározottabban megkövetelem a magyar keresztény kormánytól, hogy a tilalmat visszamenő hatállyal rendelje el. *(Általános helyeslés.)*

Felteszem a konkrét kérdést a mélyen t. kereskedelemügyi miniszter úrhoz: a jövőben a Hunyadi keserűvíz elnevezés használatát engedélyezi-e, igen vagy nem? Megmondom miért teszem fel ezt a kérdést. Amikor százával írtuk a cikkeket és követeltük ezeknek sürgős betiltását máról-holnapra, akkor éppen a Hunyadi János-cég egyik érdekeltségétől kaptam egy levelet, amelyben nem áttallották azt írni, hogy én nagy tévedésben vagyok, amikor Hunyadi János nevét akarom megvédeni, mert Hunyadi János nevét nem a nándorfehérvári csatában a törökök felett aratott győzelme, nem a déli harangszó tette világszerte ismertté, hanem a keserűvíz. *(Derűltség.)*

A levelet bármikor leteszem a Ház asztalára. Mélyen t. Ház! Odáig jutottunk tehát, hogy keserűvízzel akarják ezek az üzleti emberek a mi nagy magyarjainkat világszerte népszerűsíteni. *(Felkiáltások a jobboldalon: Igaza van!)* Ha már most módosítást nem is nyujtok be ennél a kérdésnél, nagyon kérem, méltóztatásuk ezeket az ügyeket visszamenőleg elbírálni és a legszigorúbban tiltsanak el minden ilyen visszaélést. Lehet, hogy momentán, átmenetileg talán károsodás éri ezeket az üzletembereket, azonban már előre megszerezték ők ezeknek a nagy neveknek a hasznát, úgyhogy tulajdonképpen károsodásuk csak átmeneti. Én nagyon záros határidőhöz, hetekhez kötném ezeknek a neveknek további használatát addig, míg az új nyomtatványokat, új cégtáblákat el tudják készíteni.

Mélyen t. Képviselőház! Szabó Gyula igen t. képviselőtársam és barátom szóvátette egy régi kedvenc témámat. Már resteltem elmondani itt a Házban. *(Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)* Elhatároztam azonban, hogy míg nem érünk el eredményt, kitartóan kérem ezt, kitartóan küzdök ez ellen és lándzsát török kívánságom mellett. Lehetetlen állapot, hogy amikor a világháború alatt Olaszország egy tollvonással, 24 óra alatt eltüntette az idegen feliratú cégtáblákat *(Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)*, akkor nekünk itt hónapokon, éveken át könyörögnünk kell a kormánynak, de mindenkinek, hogy a fővárost magyarrá tegyék. *(Igaz! Ugy van! Taps a jobboldalon.)* Különösen a mostani időben tartom ezt sokkal fontosabbnak és sürgősebbnek. Azt mondják, hogy ezek kis dolgok. Nem kis dolgok ezek *(Helyeslés a jobboldalon.)* és különösen ma minden nap nagyobb dolgok lesznek. Fontosnak és üdvösnek tartom, hogy az ország fővárosában és magában az országban az idegen cégtáblá-

kat eltüntessük és így az ország külsőleg is magyarrá legyen.

Mélyen t. Ház! Lehetetlen állapot, ha az ember végigmegy a Dunaparton, ott látja felírva, hogy Negresco. Miért Negresco, négerek mulatnak ott, vagy legalábbis négerektől származók? Itt vannak azután a mozinevek. Nem akarom felsorolni az összes neveket. Lehetetlen állapot, hogy a mélyen t. kultuszminiszter úr és az illetékes más hatóságok nem adják ki máról holnapra az utasítást, hogy tessék ezeket az idegen hangzású neveket átfesteni. Hozzáteszem, külpolitikai vonatkozásban sem lehet ebbe semmit belemagyarázni, mert ezek mind légbőlkapott nevek. *(Rajniss Ferenc: Az Arizonát nem lehet másképp elnevezni!)* Tessék a Phoebus és egyéb neveket máról holnapra megváltoztatni. *(Rajniss Ferenc: Nagyon fontos a mulatóhelyek nevének megtartása!)* Lehetetlen állapot az, hogy itt a magyarság megerősítéséről beszélünk, ezt hirdetjük, a magyar királyi kormány, az illetékes hatóságok pedig nem teszik meg a szükséges lépéseket. Elvárhattam volna a kultuszminiszter úrtól legalább annyit, hogy felszólalásom után azt mondta volna, hogy helyeslem. Csak ezt mondta volna meg nyilvánosan, hogy megértsék ezek a mozivállalkozók, akik az államtól tulajdonképpen nagy nemzeti ajándékot kaptak, amikor ezeket a moziengedélyeket megkapták. A legkevesebb, hogy ezt azzal hálálják meg a nemzetnek, hogy magyar nevet adnak annak a mozinak, amelybe belekényszerítenek bennünket. Mintha összebeszéltek volna, — most már egy-kettő talán észhez tért — de a múltban alig volt egy-két magyar név. Ma is csak nagyon kevés magyar nevű mozi van. Nemhogy véletlenül nem idegen nevű, de csak véletlenül van magyar nevű. Nem tudom, talán előkelőnek tartják ezek a mozik idegen neveiket, pedig a magyar ember egyik-másiknak a nevét ki sem tudja mondani. Őszintén megmondom, elvártam volna a kultuszminiszter úrtól, hogy nyilvánosan kijelentést tesz itt a fórum előtt, a képviselőház nyilvánossága előtt, hogy szívesen látná, ha ezek a vetítőképszínházak magyar nevekkal rendelkeznének. Ez nagyon bántott engem és nagyon sokunkat. Örömmel hallanók ezt a kijelentést. Nem tudtuk elérni. Természetes tehát, hogy süket fülekre találunk itt az üzleti embereknél, akik, mikor körkérdezt intéztünk hozzájuk, azt mondták, hogy ők szívesen megtennék, de a közönség már megszokta ezeket a neveket. Dehogy szokta meg! A közönség ki sem tudja mondani a nevüket, csak azt a helyet szokta meg, ahova jár.

Visszagondolok, arra a multra, amelynek ezek a jelenségek csupán függvényei, visszagondolok arra, hogy nem is olyan nagyon régen, huszonöt-hárminec évvel ezelőtt, amikor fiatal képviselő voltam, magam hallottam, amint az egyik politikus, a löcselábú pacifisták egyike kijelentette, hogy Kinizsi egy kultúr bestia volt. Abban az időben olyan viszonyok voltak ebben az országban, hogy ezt büntetlenül meg lehetett tenni. Ne csodálkozzunk hát azon, hogy ezekkel a függvényekkel még mindig találkozunk kell.

Én a törvényjavaslatot elfogadom abban a biztos tudatban, hogy ebben a felszólalásomban elmondott kérdéseimre most már konkrét választ fogok kapni s a mélyen t. kormány visszamenőleg is bírálat tárgyává fogja tenni,

hogy megmaradhatnak-e továbbra is ezek az idegen nevek. Meg vagyok győződve arról, hogy ha a kormány tagjai magyar szívükre hallgatnak, akkor ezeket a neveket el fogják tüntetni. Amint mondtam, a javaslatot elfogdom. (Élénk helyeslés. — Eljenzés és taps a jobb. és baloldalon és a középén. — Rajniss Ferenc: Megint általános taps van, nem lesz belőle semmi!)

Elnök: Szólásra következik?

Nagy Ferenc jegyző: Vajna Gábor!

Elnök: Vajna Gábor képviselő urat illeti a szó.

Vajna Gábor: Igen t. Ház! Előttem szólott igen t. képviselőtársaim már méltatták ezt a kérdést, amely tulajdonképpen egy egyszerű kis törvényjavaslatnak látszik, de valójában mélyen belenyúl a nemzet jövő életébe a nevelés szempontjából és egyébként is. A magyar haza, az Isten és az ősök kultuszának védelme érdekében szükséges ez a törvényjavaslat, hogy egy tollvonással egyszersmindenkorra el lehessen tüntetni a magyar életből azokat a tüneteket, amelyeket a mult szabadkőműves, zsidó szelleme bélyegzett rá Magyarországra, a magyar népi lélekre, a magyar szokásokra, a kereskedelemre és az iparra.

T. Ház! Úton-útfélen látjuk a magyar címer használatát, amely pedig nekünk magyar nemzeti szempontból a legszentebb nemzeti jelvény, mert a magyar címer jelképezi ezeréves fennállásunkat és azt a sok vérontást, amelyet a nyugat kultúrájáért és a kereszténységért, a magyar földért ezer éven keresztül vállaltunk. Mégis azt látjuk, hogy például a Brammer-cég kirakta a címeres magyar koronát (Meskó Zoltán: A fiút meg közben berakták!) levélpapírjára, kirakati áruira és ugyanakkor árdrágításért vagy valamely más hasonló bűncselekményért került be Brammer úr az igazságszolgáltatás házába. A törvény pedig tudomásom szerint nem intézkedett abban az irányban, hogy ha valaki büntetőtörvényekbe ütköző cselekményt követ el, az megfosztassék az ilyen kitüntetésektől, mert szerintem ez igen nagy kitüntetést jelent, amellet, hogy az illetőnek üzleti előnyt is biztosít.

A legutóbb láttam a Szegedi Kenderfonógyár gépkocsiját. Nagy, címeres teherautó volt, azt hittem, állami gépkocsi. Kiderült, hogy a Szegedi Kenderfonógyár kocsija. De számtalan ilyen vállalat van, amely a magyar címet használja. Nekem az a szerény véleményem, hogy az olyan vállalat, amely csak egyetlen egy zsidó fajú, tehát akár római katolikus, akár református vallású, de vérség szerint zsidó fajú embert alkalmaz, a címeres magyar koronát jelvényképpen sem gépkocsiján, sem levélpapírján, sem üzleti vállalatának megjelölésében nem használhatja. (Meskó Zoltán: Helyes!)

A szentekre vonatkozólag Bálint igen t. képviselőtársam elég élesen és részletesen fejtegette a kérdést. Nekünk a szenteken kívül nemzeti nagyjaink is vannak. Egyáltalán nem látom semmi értelmét az ilyen elnevezésnek: »Szent István Tápszerművek«, amely tulajdonképpen zsidó vagy nevezzük most így: árjásított vagy fél zsidó, vagy lefedezett, vagy akár milyen vállalat, de zsidó pénzzel dolgozik, zsidó érdekeket szolgál. Azt hiszem, hogy Szent István megfordulna a sírjában, ha ezeket a cégfeliratokat és ezeket a helyeket látná, ahol az ő nevével visszaélnék és bitorolják azt.

Ezzel kapcsolatban éppúgy, mint nemzeti nagyjainkkal kapcsolatban, elgondolásom az, hogy ilyen nagy nevek használatát csak ko-

moly, magyar alkotó vállalatoknak engedjék meg, mégpedig olyan vállalatoknak, amelyek a haza iránti kötelességüknek — értem alatta a dolgozókkal, a munkásokkal szembeni szociális követelményeket — száz százalékig megfeleltek. Németországban kitüntetésképpen aranykoszorút adnak annak a vállalatnak, amely a szociális követelményeknek mindenben kiválóan megfelel. Ezt a kitüntetést büszkén viselik azok a vállalatok. Kérdezem, miért ne lehetne nálunk is egyes cégeknek, vállalatoknak kivételképpen ezt megengedni az esetben, ha igazolják, hogy a dolgozókkal és a magyar hazával szembeni kötelezettségeiknek mindenben százszázalékosan megfeleltek, zsidó tőkével nem dolgoznak és zsidót vállalatukban nem alkalmaznak.

A nemzet nagyjaival kapcsolatban ugyan csak legyen szabad hivatkoznom a Hunyadi János keserűvízre. Egy alkalommal egy tengeri hajón utaztam és azon Hunyadi Jánost tényleg csak, mint keserűvizet ismerték. Ott a hajón meg kellett magyaráznom, hogy tulajdonképpen ki az a Hunyadi János, mert az utasok csak azt tudták, hogy: »Hunyadi az egy nagyszerű keserűvíz.« Hát valóban az ilyen esetekkel kapcsolatosan a törvénynek visszaható erővel kellene rendelkeznie és ezeket a szentekkel, a magyar koronával, a magyar címerrel és hazánk nagyjainak nevével visszaélő vállalatokat máról-holnapra meg kellene fosztani ezek használatától. (Helyeslés.) Semmi célja annak, hogy még várakozzunk, hogy így meg úgy vannak már árjásítások és igazoló eljárások. Kérem a kereskedelemügyi miniszter urat, méltóztassék igazolásra felszólítani az összes cégeket, amelyek ilyen címeket, címereket, jelzéseket, ábrázolásokat használnak: küldjenek be minden levélpapírt, mindenféle márkázást, amelyeken ilyesméről szó van. Méltóztassanak ezeket szigorú igazoltatási eljárásnak alávetni és csak azoknak megengedni ezek használatát kivételképpen, akik a magyar hazával szemben és a szociális intézkedések terén minden követelménynek eleget tettek.

Bálint igen t. képviselőtársam szóvátetta itt a kegyzserekekkel való üzérkedést is, amit zsidók folytatnak. A közelmúltban egyszer Bálint képviselőtársam azt mondotta nekem, hogy a kikeresztelkedetteket ne szidjuk, legalább azokat ne bántuk. Én itt túlmegyek Bálint képviselő úr kijelentésén és azt mondom: lehet valaki kikeresztelkedett, lehet valaki római katolikus vagy református vallású, de fajilag csak zsidó marad és a fajilag zsidó től vonassék meg mindenféle kegyzserekről árusítás lehetősége, mert aki azelőtt zsidó volt és kegyzsereket árusított, amikor látta, hogy az idők így vagy úgy változnak, elment és felvette a kereszttség szentségét; azt hiszi, hogy ha keresztény lesz, az üzlete jobban fog menni, odamennék hozzá a szegény keresztény magyarok és vásárolnak tőle az üzletben vagy a kirakodó vásáron mindenféle kegyzsereket, azoknak a zsidóknak a leszármazottjától, akik Krisztust keresztre feszítették és az első szenteket üldözték.

Ami a magyar történelmi neveket illeti, ezzel kapcsolatban legyen szabad más nevek védelmére is felhívnom az igen t. kereskedelemügyi miniszter úr figyelmét. Van Budapesten például egy Limanova kávéház vagy egy Alcazar mulató. T. Ház! Limanova fogalom a magyar katona életében, olyasmi, mint Doberdó, vagy mint a mai időkben Kiew.

vagy akármelyik nagy diadalmas, győzelmes harc színhelye. Ne lehessen tehát Limanova cégére alatt kültelki kocsmába (Meskó Zoltán: Hebron rózsája! — *Derűltség.*) csábítani az embereket és ott leitatni, engedni, hogy zülljenek és a magyar pénzt elköltsék. Ha az illető tulajdonos talán kiírná a nevét, lehet, hogy ezek az emberek be sem tennék oda a lábukat. T. Ház! Minket magyarokat az Alcazar közvetlenül nem érdekelhet, mert ez egy távolabbi kérdés. Az Alcazar hősei azonban megérdemlik azt a tiszteletet, hogy mint magyarok meghajtsuk előttük a hála és elismerés zászlaját, mert ők is a bolsevizmus ellen, Krisztus keresztje érdekében ontották vérüket és adták életüket. (Meskó Zoltán: Ósbudavára a multban például!) T. Ház! Ha az ember végigment Szerbián vagy Görögországon, csak azt látta, hogy nem tudja elolvasni a cégtáblákat, szótárt vagy nyelvtant kellett elővennie, hogy megtanulhassa a betűket és elolvashassa a felírást. Valami erőt látott az ember abban, hogy csupa egyöntetű szerb, illetőleg görög neveket és cirill betűket látott. Ha végigmegyünk akár a Rákóczi-úton, — hogy a Király utcáról és a Rombach-utcáról ne is beszéljek — a leglehetőlenebb neveket látjuk. Nem akarja kiírni az illető, hogy Schwartz Icig vagy Darmkatarh Ignác, mert ha ezt kiírná, nem mennének be hozzá, éppúgy, mint hogy ha egyes sajtótermékekre héberül is kitennék a feliratot, nagyon sok állami tisztviselő nem tenné azokat villamoson a zsebébe, legfeljebb befelé fordítva, nehogy a szomszédja meglássa és csak otthon olvassná. (Meskó Zoltán: Az ilyen tisztviselőket ki kellene aztán fordítani!) T. Ház! Éppen ezért sokkal jobb lenne, ha mindenki kiírná a becsületes nevét. Ha Schwartz Icignek hívják, írja ki azt, hogy Schwartz Icig, de fél attól, hogy ha ezt tudni fogják, nem teszik be hozzá a lábukat. Viszont, ha ki van írva, hogy Szabó József, akkor az ember tudni fogja, hogy Szabó József magyar kereskedő. Hosszú és körülményes dolog lenne a nevek visszazsidósításáról beszélni, mert ez nem is tartozik ennek keretében, azonban maga a javaslat is társadalmi akcióra hivatkozik. Társadalmi akciót pedig csak úgy lehet végrehajtani, ha a törvény erre segédkezet nyújt, ha megadja a módot, hogy felismerjem azokat a helyeket, ahol nekem járnom nem szabad.

T. Ház! A magam részéről örömmel üdvözlöm ezt a törvényjavaslatot, ebben a formájában azonban nem tudom elfogadni. Csak akkor tudnám elfogadni — amint azt bevezetőben is bátor voltam bejelenteni, — hogy ha ennek azonnali visszamenő hatálya lenne és azokat, akik a felülvizsgálat után nem mutatkoznak érdemeseknek arra, hogy ezeket a címeket, címereket, jelzéseket és neveket használhassák, a legrövidebb időn belül eltiltanak ezek használatától. A törvényjavaslatot emiatt nem tudom elfogadni. (*Taps a szélsőbaloldalon.*)

Elnök: Több szónok nincs, a vitát bezárom.

Az igazságügyminiszter úr kíván szólni.

Radocsay László igazságügyminiszter: T. Képviselőház! Ószinte örömmel állapítom meg, hogy ez a javaslat, ha nem is mindenben megértést, de minden oldalról helyeslést ért el. Hogy szellemében megértést is elért, azt is megállapíthatom, mert hiszen még azok a t. képviselőtársaim is, akik nem fogadták el, — ketten — magának a javaslatnak intencióit helyeselték. Megértést azonban nem mindenben ért el a javaslat, mert én úgy állapítom meg, mélyen t. Képviselőház, hogy felszólaló képviselőtársainak tekintélyes része a javaslat I. §-ának második bekezdését félreértette. Az első bekezdés ellen egyetlenegy képviselőtársamnak sem volt kifogása, vagyis elfogadni méltóztattak elvileg és helyesnek méltóztattak találni az engedélyezési rendszert, szemben a teljes tilalmazási rendszerrel. Nem is volna helyes a teljes tilalmazás — azt hiszem, ezt egy pillanatnyi átgondolás után mindenki megérti. — mert kegyetlen dolog volna eltiltani például egy kegyeskereskedést vagy egy temetkezési vállalatot attól, hogy mondjuk a »Szent Margit« vagy ehhez hasonló nevet viselje. Arra a helyes álláspontra helyezkedett a javaslat, hogy az engedélyezéssel el tudjuk érni a célt anélkül, hogy olyan pusztítást vigyünk végbe, mint amelyet az abszolút tilalmi rendszer jelentene azokkal a vállalatokkal szemben, amelyeknek jellegénél fogva senkinek sem kegyeletét, sem hazafias, sem vallásos érzését nem bántja az, ha az ország nagyjainak vagy egyháznagyoknak vagy szenteknek nevét használják akár címfeliratukban, akár üzleti levelezésükben, jeleikben stb. Azt hiszem, t. Képviselőház, helyesen nem helyezkedtünk az abszolút tilalom álláspontjára. Az engedélyezéssel a célt elérjük, az abszolút tilalommal viszont sokakat ok nélkül bántanánk. (*Úgy van! jobbfelől.*)

Már most, ha ez így van, akkor ennek csak logikus folyománya a második bekezdés úgy, ahogyan az van. Mert, ha nem helyezkedünk az abszolút tilalom álláspontjára, akkor a szerzett jogok védelmében legalábbis annyira el kellett mennünk, amennyire ez a második bekezdés elment, amely második bekezdésben a szerzett jogok védelme egészen harmóniában van úgy a nemzeti érdekekkel, mint a közérdekkel; mert az első mondatban kimondja ugyan ez a törvényjavaslat, hogy rendelkezései a hatálybalépésük előtt szerzett használatokra nem vonatkoznak... (Meskó Zoltán: Ez ad félreértésre alkalmat!) Nem, csak félreértették, mert ez azt jelenti, hogy magánál a törvény erejénél fogva abszolúte nem vonatkozik a szerzett jogokra; de ha méltóztatik a következő mondatot elolvasni, abban az van: »Ha azonban a használat a nemzeti vagy vallásos érzést sérti...«; tehát ugyanez a miniszter, aki egyébként az ilyen kérvényeket az új engedélyezés szempontjából vizsgálja a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértésben, visszamenőleg, vagyis a már megengedett használatokra vonatkozóan ezt a jogot ugyan azzal a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel együtt megszüntetheti. (Meskó Zoltán: De miért tartozik a Hunyadi keserűvíz a kultuszminiszterhez? — *Derűltség.*) Nem a keserűvíz tartozik a kultuszminiszterhez, az a kereskedelmi miniszterhez tartozik, ellenben azt, hogy Hunyadi János, vagy általában valamely más országnagy olyan országnagy-e, akinek nevét ebből a szempontból meg kell védeni, mégis csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter alapítja meg. (*Egy hang a szélsőbaloldalon: Tudja azt az igazságügyminiszter is!*) Nem tudom, miért kellene a kultuszminiszter urat megfosztani attól a jogától, hogy a teljesen a saját ressortjába tartozó kérdéseket egy másik szakminiszter ressortjába adjon át. (*Zaj a szélsőbaloldalon.*) Különben is senkinek sem méltóztatott eddig kifogásolni azt, hogy a kultuszminiszter van hivatva a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértésben dönteni. (Maróthy Károly: Hagyjuk meg neki ezt a jogot! — *Derűltség.* — *Zaj.*) Tehát abszolúte

nincs semmi ok arra, hogy bizalmatlansággal viseltessenek egyes urak az 1. § második bekezdésével szemben, mert ha az engedélyezéshez hozzá méltóztatik járulni, akkor természetes, hogy a felülbíráshoz is hozzájárulnak.

Bálint t. képviselőtársamnak pedig csak azt válaszolhatom, hogy amit ő kíván, az önként értendő, mert a második bekezdést nem is lehetne végrehajtani másképpen, mint úgy, hogy felülvizsgáltassék a már megengedett használat abból a szempontból, hogy megállapítható-e vagy nem. Tehát természetes, hogy revízió kell. (Meskó Zoltán: De meddig tart?) Erre igazán nem kell terminust kimondani, mert teljesen elegendő, ha azt mondjuk, hogy »amennyiben a közérdekkel nem ellenkezik, méltányos határidő kitűzésével« szüntetheti meg a miniszter. Ez igazán teljesen elegendő. A revízió megtörténik, erre igazán nem kell a törvényben terminust adni. (Meskó Zoltán: De kijelentést lehet kapni erre nézve?) Kijelentést méltóztatik kapni valószínűleg az illetékes miniszter úrtól. Nyilvánvaló azonban, hogy magának a törvényjavaslatnak szelleméből következik és abból a tényből, hogy a kormány ezt idehozta, hogy ezt nem fogják eltolni, hanem minél előbb végre fogják hajtani. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Még csak egy megjegyzést kívánok tenni válaszul Rapsányi t. képviselőtársamnak, de Vajna képviselőtársamnak is, aki szóba hozta a címerhasználatot. Ezt ebben a javaslatban újból szabályozni teljesen felesleges, mert hiszen a címerhasználat szabályozva van (Maróthy Károly: Rosszul!) az 1883-ban meghozott általános címerhasználati törvénnyel, de szabályozva van más részlettörvénnyel is, így például a védjegyekről szóló 1890:II. tc.-kel. (Maróthy Károly: De liberális vonatkozásokban!) Kétségtelen azonban, amit Vajna Gábor t. képviselőtársam mondott, hogy akinek címerhasználati engedélye megvan ugyan, de büntető ítélet hatálya alatt áll, amennyiben az ítélet a politikai jogokól való megfosztásra és hivatalvesztésre is szól, az illető természetesen elveszti a címerhasználati jogát is. Ez nemcsak a büntetőtörvénykönyv általános rendelkezéséből, de magának a címerhasználatról szóló 1883. évi törvénycikknek pontos és határozott rendelkezéséből is következik, úgyhogy külön szabályra egyáltalában nincs szükség. (Rajnisz Ferenc: Szökött kormányfőtanácsosoknak nem jár!)

Még csak azt kívánom megjegyezni, az előadó úr által megemlített azt a kiegészítést, amelyet a részletes tárgyalás alkalmával előterjeszteni kíván, magam is helyeslem. Varga őexcellenciájával beszéltem is róla, s ő is szívesen hozzájárul ehhez a kiegészítéshez, hogy a védelem az egyházak elnevezésére is vonatkozzék. Ehhez a kiegészítéshez szívesen hozzájárulunk.

Kérem a t. Képviselőházat, méltóztatassék a javaslatot elfogadni. (Helyeslés és taps a jobb oldalon és a középben.)

Elnök: A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter úr kíván szólni.

Varga József a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott iparügyi miniszter: T. Ház! Meskó Zoltán képviselő úr határozott kérdést intézett hozzám a Hunyadi János elnevezésű keserűvíz elnevezésének jövődó sorsát illetően. Az igazságügy-miniszter úr elmondotta, hogy a törvény ér-

telmében a kultuszminiszter úrral együttesen jogom van visszamenőleg is megváltoztatni az elnevezéseket. Csak bejelentem azt, hogy ezzel a jogommal élni fogok. (Helyeslés és taps.) Remélem és elvárom, hogy ez a vállalat önmaga is tudni fogja, hogy mi a kötelessége. Meggyőződésem az, hogy üzleti kár sem fog ebből származni, mert egy ügyesen megszerkesztett üzleti körlevéllel talán még a forgalom megnagyobbodását is elérheti. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Talán még Meskónál is! — Derültség.) Kérem a t. Házat, szíveskedjék válaszat tudomásul venni. (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak. Felteszem a kérdést, méltóztatik-e a törvényjavaslatot általánosságban elfogadni? (Igen!) A Ház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadja. A javaslattal részleteiben az igazságügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi bizottság fog foglalkozni.

Következik az üzleti záróráról szóló törvényjavaslat tárgyalása. (Irom: 509.sz.) Mielőtt az előadó úrnak megadnám a szót, a t. Ház tudomására hozom, hogy a törvényjavaslatához csupán az Erdélyi Párt és a Nyilaskeresztos Párt jelentett be vezérszónokot Figus-Illinyi Albert, illetve Tauffer Gábor képviselő urak személyében. A Ház a bejelentést tudomásul veszi.

Donáth György előadó urat illeti a szó.

Donáth György előadó: T. Képviselőház! Az érdekeltségek részéről régóta és sokszor elhangzott kívánságoknak tesz eleget a kormány, amikor az üzleti záróráról törvényjavaslatot terjeszt a t. Ház elé. (Zaj.) Az üzleti zárórak szabályozására vonatkozólag a magyar Törvénytár már tartalmaz intézkedéseket, nevezetesen az 1913:XXXVI. tc., amely azonban még kissé nehézkesen rendezte ezt a kérdést, amennyiben a zárórak szabályozását a fővárostól és környékétől eltekintve szabályrendeletalkotásra bízta. Később az 1921:XXXVII. tc. rendezte újra a kérdést. Ez a tc. lehetővé tette, hogy az érdekelt munkaadók és alkalmazottak megállapodjanak a záróra tekintetében és hogy ezeknek a megállapodásoknak megfelelően miniszteri rendeletek szabályozzák az üzleti zárórát, a nyílt, másrészt a túlnyomóan élelmi vagy egyedárusági cikkeket árusító üzletekre nézve azonban kimondta, hogy a zárórát esti 6 óránál, illetőleg esti 7 óránál korábbi időpontra megállapítani nem lehet. Ez a szabályozás nem jelentett tökéletes megoldást, különösen amióta a munkaviszony egyes kérdéseit is szabályozta a törvényhozás, illetőleg amióta az 1937:XXI. tc. hatálybalépése után a 34.400/1938. K. M. számú rendelet szabályozta az alkalmazottak munkaidejét, aminek következtében azután az üzleti záróra és a munkaidő között bizonyos eltérések mutatkoztak.

Ez a tény magábanvéve is sürgette a jelen törvényjavaslatnak a képviselőház elé hozatalát, de igen nagy súllyal esett latba az a körülmény is, hogy az iparban alkalmazottak munkaidejének jelentékeny leszállítására következtében a nyílt árusítási üzletek nyitvatartásának idejét már maguk az érdekeltek is rövidíthetőnek tartották. Mindezek a körülmények, de különösen az az általános kívánság, amely immár nemcsak a munkavállalók, hanem a munkaadók részéről is megnyilvánult, — különösen meg kell itt említenem a munkavállalóknak és a munkaadóknak keresztény alapú dolgozó érdekképviseleteit — indokoltá tették, hogy a kormány ismét törvényjavaslatot terjesszen a Ház elé ennek a kérdésnek szabályozása céljából.

tc. 2. §-ában előírt intézkedéseket a Felsőház elnökével egyetértően megtenni szíveskedjék.

Egyidejűleg ugyanilyen iratot intéztem az országgyűlés felsőházának elnökéhez.

Budapest, 1942. évi február hó 16-án. Bár-dossy László s. k. (Éljenzés és taps a jobb-oldalon.)

Elnök: A Ház az átiratban foglaltakat tudomásul veszi.

A kormányzóhelyettes megválasztása céljából tartandó együttes ülés helyét és idejét a felsőház elnökével egyetértésben fogom megállapítani.

Elnök: Angyal László képviselő úr, mint a közgazdasági és közlekedésügyi, valamint igazügyi bizottság előadója kíván jelentést tenni.

Angyal László előadó: T. Képviselőház! Van szerencsém beterjeszteni a képviselőház közgazdasági és közlekedésügyi, valamint igazságügyi bizottságának együttes jelentését a mértékekről, ezek használatáról és ellenőrzéséről szóló 1907. évi V. törvénycikk, valamint az egészségügyi és egyéb közcélokra szolgáló mérésnél használatos mértékek, mérőeszközök és készülékek hitelesítéséről szóló 1936. évi XXV. tc. büntető rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényjavaslat tárgyában. (Bárdossy László miniszterelnök távozik a teremből. — Éljenzés a jobboldalon és a középén.) Kérem, hogy a jelentés kinyomatását és szétosztását elrendelni és annak idején napirendre tűzni méltóztassék.

Elnök: A beadott jelentést a Ház kinyomatja és tagjai között szétosztatja. Napirendre tűzése iránt más alkalommal fogok a t. Háznak előterjesztést tenni.

Ilovsky János képviselő úr, mint a közgazdasági és közlekedésügyi bizottság előadója, kíván jelentést tenni.

Ilovsky János előadó: T. Képviselőház! Van szerencsém beterjeszteni a képviselőház közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának jelentését az üzleti záróráról szóló törvényjavaslat tárgyában. Kérem, hogy a jelentést kinyomatni és szétosztatni, tárgyalásra pedig a sürgősséget kimondani méltóztassék.

Elnök: A beadott jelentést a Ház kinyomatja és tagjai között szétosztatja. Az előadó úr a napirendre tűzést, illetően a sürgősség kimondását is kérte. Kérem, méltóztatnak-e ehhez hozzájárulni? (Igen!) A Ház a sürgősséget kimondja.

Áttérünk a napirendre, amelynek 1. pontja a miniszterelnök úr indítványa az 1940. évi XXVI. tc. alapján visszacsatolt keleti és erdélyi országrész képviselői létszámának meghívás útján való kiegészítése tárgyában. Kíván valaki az indítványhoz hozzászólni? (Nem!) Ha szólni senki nem kíván, a vitát bezárom és a tanácskozást befejezettnek nyilvánítom.

Felteszem a kérdést, méltóztatnak-e a miniszterelnök úr indítványát magukévá tenni? (Igen!) A Ház az indítványt elfogadja s azt tárgyalás és hozzájárulás céljából a felsőházhoz teszi át.

Áttérünk a miniszterelnök úr másik, hasonló természetű indítványának tárgyalására. Kíván valaki ehhez az indítványhoz hozzászólni? (Nem!) Ha szólni senki nem kíván, a vitát bezárom és a tanácskozást befejezettnek nyilvánítom.

Felteszem a kérdést, méltóztatnak-e a miniszterelnök úrnak ezt az indítványát is magukévá tenni? (Igen!) A Ház a miniszterelnök úrnak ezt az indítványát is elfogadja és azt

tárgyalás és hozzájárulás céljából hasonlóképpen a felsőházhoz teszi át.

Napirend szerint következik az orvosi rendtartásról szóló 1936. évi I. tc. egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről alkotott törvényjavaslat egyes szakaszai feletti döntést. Határozatainkat a házszabályok értelmében vita nélkül fogjuk meghozni. Kérem a jegyző urat, szíveskedjék a törvényjavaslat címét felolvasni.

Megay Károly jegyző (felolvassa a törvényjavaslat címét és 1—11. §-ait, amelyeket a Ház egyhangulag elfogad).

Elnök: A törvényjavaslattal ezzel részleteiben is végeztünk és azt tárgyalás és hozzájárulás céljából a felsőházhoz teszem át.

Következik a nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról szóló törvényjavaslat egyes szakaszai feletti döntés.

Kérem az előadó urat, hogy a bizottságok által eszközölt módosításokat ismertetni szíveskedjék.

Tornyos György előadó: Tisztelt Képviselőház! A képviselőház igazságügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi bizottsága a mai napon tartott együttes ülésében részletes tárgyalás alá vette a címben foglalt törvényjavaslatot, melyet a képviselőház folyó évi február hó 6. napján tartott 240. számú ülésében általánosságban elfogadott.

Az együttes bizottság a törvényjavaslat szövegét az alábbi módosításokkal fogadta el.

Az eredeti cím helyett a következő címet fogadta el az együttes bizottság: »A nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira, valamint az egyházak elnevezésére utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról«.

Az egyházak elnevezésére utaló jelzőnek cégszövegben való használata ellen a 10.037—1933. I. M. számú rendelet nyújtott már eddig is oly értelmű védelmet, hogy az ilyen jelzők cégbejegyzése tárgyában hozandó határozat előtt a cégbírósnak köteles volt a vallás- és közoktatásügyi minisztert nyilatkozattétel végett megkeresni.

Nyilvánvaló, hogy ez a védelem, amely az egyházak elnevezésére szolgáló jelzőknek csupán a cégszövegekben való tapintatlan felhasználása ellen nyújtott — egyébként büntető szankció nélküli — védelmet, nem jelent olyan széleskörű védelmet, mint amilyent biztosít a törvényjavaslat a nemzet nagyjai, a szentek és az egyháznagyok számára. Márpedig, ha indokoltnak mutatkozik, hogy a szenteket és az egyházak nagyjait a törvényjavaslatban szabályozott védelemben részesítsük, ez a védelem ugyanolyan indokok alapján a szentek és egyháznagyok, másfelől az egyházak között fennálló eszmei és erkölcsi kapcsolat folytán megilleti az egyházakat is.

A módosítás tehát logikus kiegészítése az eredeti javaslatnak.

Az 1. § első bekezdése negyedik sorában a »megjelölést« szó után az együttes bizottság a »valamint az egyházak elnevezésére utaló megjelölést« szavakat iktatta be. Ez a módosítás a törvényjavaslat címének módosítására vonatkozólag előadottakban talál indokolást.

A 2. § első bekezdésének hatodik sorában a »nagyjára« szó után az együttes bizottság »úgyszintén az egyházak elnevezésére« szavakat szúrta be. A címnek és az 1. §-nak módosi-

tása folytán a büntető rendelkezéseket tartalmazó 2. §-nak is az 1. §-hoz simuló módon kell kiegészülnie oly rendelkezéssel, amely a büntető szankciót az egyházak elnevezésének az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatára is kiterjeszti, amennyiben ez a használat az 1. §-ban foglalt rendelkezések megszegésével történik.

Az együttes bizottság az előadottak alapján javasolja a t. Képviselőháznak, hogy a törvényjavaslatot az általa javasolt módosításokkal elfogadni méltóztassék. *(Helyeslés.)*

Elnök: Határozatainkat a házszabályok értelmében vita nélkül fogjuk meghozni. Kérem a jegyző urat, szíveskedjék a törvényjavaslat címét felolvasni.

Megay Károly jegyző *(felolvassa a törvényjavaslat címét és szakaszait. A Ház a címet és az 1—3. §-t egyhangúlag elfogadja.)*

Elnök: A törvényjavaslattal részleteiben is végeztünk és azt tárgyalás és hozzájárulás céljából a felsőházhoz teszem át.

Áttérünk napirendünk utolsó pontjára, a Berlinben kelt magyar-német konzuli egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalására. Spett Ernő előadó urat illeti a szó.

Spett Ernő előadó: T. Ház! A német birodalommal konzuli egyezményünk eddig nem volt. Ezt a hiányosságot kívánja pótolni a Berlinben 1940 július hó 20-án kelt magyar-német konzuli egyezmény, amelynek becikkelyezési törvényjavaslata fekszik most a mélyen t. Ház előtt.

A kérdéses egyezmény túlnyomó részben az ezidőszerint is hatályban lévő konzuli egyezményeinkkel teljesen azonos rendelkezéseket tartalmaz. Az eltéréseket a törvényjavaslat indokolása részletesen ismerteti, így a magam részéről csak három rendelkezésre leszek bátor a mélyen t. Ház figyelmét ráirányítani. Az egyik, hogy a vámok és egyéb behozatali és kiviteli köztartozások aluli mentességét a konzulok és konzuli tisztviselők a jelen egyezmény értelmében nemcsak állásuk elfoglalásakor, hanem működésüknek egész tartama alatt is élvezik. A mentességnek ez az eddig kötött konzuli egyezményeinknél lényegesen tágabb keretekben való megállapítása ránk nézve azért, mert igen nagy számban vannak konzulaink és konzuli tisztviselőnk a német birodalomban, egyenesen kedvező.

A másik fő eltérés az a rendelkezés, hogy a konzulok hivatalos működésük közben végzett cselekményeik tekintetében székhelyük állama igazságszolgáltatásának alávetve nincsenek. Ez az újabb jogfejlődésnek felel meg.

Végül a harmadik, a hajózással kapcsolatos konzuli jogosítványokat szabályozó cikke

vonatkozóan a zárófejezetben az a megállapodás foglaltatik, hogy a hajózási rendelkezések a folyamhajózásra nem vonatkoznak. Ezek szerint a kérdéses cikknek a tengerhajózással egybekötött rendelkezései egyoldalúan a magyar állam javára esnek.

Mélyen t. Ház! Az egyezmény mindkét állam részéről a hozzáfűződő érdekek gondos mérlegelésével a legtöbb kedvezményi elve alapján jött létre. Az egész egyezmény a német birodalomhoz fűződő igaz baráti és egészséges gazdasági kapcsolatainknak további elmélyülése. Kérem tehát a mélyen t. Házat, hogy az egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot általánosságban elfogadni méltóztassék. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Elnök: Kíván-e valaki a javaslatához hozzászólni? *(Nem!)* Ha szólni senki sem kíván, a vitát bezárom és a tanácskozást befejezettnek nyilvánítom. Felteszem a kérdést, méltóztatna-e a törvényjavaslatot általánosságban elfogadni? *(Igen!)* A Ház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta. Azzal részleteiben a külügyi, igazságügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi bizottság fog foglalkozni.

Az ülést 5 percre felfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: A t. Ház ülését újból megnyitom. Mielőtt napirendi javaslatot tennék, a t. Ház tudomására hozom, hogy az ülés elején tett bejelentésemnek megfelelően a kormányzó-helyettes választása céljából tartandó együttes ülést a felsőház elnökével egyetértésben folyó hó 19-én, csütörtökön délelőtt 11 órára az Országháza kupolatermébe hívtam egybe. *(Helyeslés.)*

A Ház a bejelentést tudomásul veszi.

Javasolom ezután, hogy a képviselőház legközelebbi ülését folyó hó 24-én, jövő hét keddjén déli 12 órakor tartsa, amikor is a további teendők felől fogunk határozni. *(Helyeslés.)*

Méltóztatnak ehhez hozzájárulni? *(Igen!)* A Ház az elnök napirendi javaslatát magáévá teszi.

Hátra van még a mai ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. Kérem a jegyző urat, hogy a jegyzőkönyvet felolvasni szíveskedjék.

Zeöld Imre Péter jegyző *(felolvassa az ülés jegyzőkönyvét.)*

Elnök: Van-e valakinek észrevétele a jegyzőkönyvvel szemben? *(Nincs!)* Ha észrevétel nincs, a jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelentem ki és az ülést bezárom.

(Az ülés délelőtt 11 óra 45 perckor végződött.)

Hitelesítették:

Nyirő József s. k.

Hokky Károly s. k.

naplóbrúló-bizottsági tagok.

Az 1936: I. tc. 31. §-a (1) bekezdésének az előbbi bekezdés rendelkezésétől eltérő rendelkezése hatályát veszti.

9. §. (9) A orvosi kamara tagja a magángyakorlat szempontjából a kamara fegyelmi hatósága alá tartozik akkor is, ha reá szolgálati viszonyából kifolyóan más fegyelmi hatóság hatásköre is kiterjed.

Ha a kamara fegyelmi bírósága a magángyakorlatból kifolyóan olyan orvos ellen indított fegyelmi eljárást, akire más fegyelmi hatóság hatásköre is kiterjed, köteles jogerős határozatát a másik fegyelmi hatósággal haladéktalanul közölni. Az orvosi kamara előtt befejezett fegyelmi eljárás nem érinti az illető orvosnak szolgálati viszonyából kifolyó fegyelmi felelősségrevonását.

Közszolgálatban álló vagy törvény alapján létesült intézetnél működő kamarai tag ellen a szolgálati viszonyból kifolyó fegyelmi felelősség alapján

(9) (M. i.) Az 1936: I. tc. 40. §-a a kamarai tagokkal szemben eljárni jogosult fegyelmi hatóságokat azzal az elvi elgondolással jelöli ki, hogy az orvos — amennyiben közszolgálatban áll vagy törvény alapján létesült intézetnél működik — nemcsak a szolgálati viszonyból folyó fegyelmi hatóság alatt áll, hanem vele szemben a kamara is fegyelmi joghatóságot gyakorol. Természetes, hogy amikor ugyanazon fegyelmi tényálladék alapján — bár különböző szempontokból — két fegyelmi hatóság jogosult eljárni, a hatáskörök szabatos körülhatárolása szükséges, mert ennek hiányában az orvosi rend érdekében nem álló hatásköri vitáknak kell szükségszerűen bekövetkeznie.

A hivatkozott törvényhelynek szövege ebből a szempontból nem teljesen kielégítő és éppen a közelmúltban többféle vonatkozásban is félremagyarázásoknak szolgált alapjául.

Így mindenképp a §. a kamara fegyelmi joghatóságát minden orvossal szemben általánosságban az orvosi gyakorlat tekintetében írja elő. Minthogy az 1936: I. tc. 30. §-ának (1) bekezdése értelmében orvosi gyakorlat alatt az orvosnak a gyógyítás és az egészség megőrzése érdekében kifejtett összes tevékenységét kell érteni, nyilvánvaló, hogy a törvényhely — annak célzatával ellentéző — szó szerinti értelmezése mellett a kamara fegyelmi hatósága a közszolgálatban álló vagy törvény által létesült intézetnél működő orvosok hivatali tevékenységére is kiterjedne. Hogy pedig a cél nem ez volt, igazolja az annak idején benyújtott törvényjavaslat miniszteri indokolása, amelyből világosan kitűnik, hogy a szóbanlévő esetben a kamarának csupán az orvosi magángyakorlatot illetően áll fenn a fegyelmi jogköre.

A törvénynek nem teljesen szabatos előírását tehát minden félreértést kizáró rendelkezéssel kellett helyettesíteni.

További nehézséget okozott ugyanezen §. oly értelmű rendelkezése, hogy a közszolgálatban álló vagy törvény alapján létesült intézetnél működő kamarai tag ellen hivatali hatósága által indított fegyelmi eljárást befejező határozatot minden esetben közölni kellett a kerületi orvosi kamarával. Ez a rendelkezés szükségszerűen vezetett egy olyan állásfoglalás kialakulásához, mintha az orvosi kamarák nemcsak orvosetikai szempontból, hanem egyébként is eljárni volnának hivatottak az említett orvosokkal szemben. Kétségtelen, hogy a kamarai önkormányzati jogkör nem lehet olyan messze, hogy tisztán közszolgálati vagy azzal azonosnak tekinthető jogviszonyokba beavatkozzék, azért már eleve ki kellett zárni a lehetőségét annak, hogy a kamara jogkörébe nem tartozó fegyelmi ügyekkel foglalkozzék.

A törvényjavaslat 9. §-ának harmadik bekezdése a kívánt célt akként biztosítja, hogy mindenképp csak olyan fegyelmi ügyre vonatkozóan írja elő a kamarával való közlés kötelezettségét, amelyben orvosetikai fegyelmi vétség (1936: I. tc. 41. § b)) tétetett önállóan vagy más természetű fegyelmi vétség mellett eljárás tárgyává.

A kamara csak ilyen közlés alapján — tehát sohasem önállóan — indíthat meg közszolgálatban álló vagy törvény alapján létesült intézetnél működő orvos ellen fegyelmi eljárást, de az eljárás eredményeképp csupán az orvosi gyakorlattól való felfüggesztést vagy eltiltást szabhatja ki fegyelmi büntetésként. Ha ugyanis enyhébb büntetés alkalmazása mutatkoznék indokoltnak, a fegyelmi vétség megállapítása mellett a büntetés kiszabását teljesen mellőzni kell.

Ily értelmű elrendezést kíván meg a *ne bis de idem* érvényesítése. Ha ugyanis a kamarai tag a fegyelmi vétegből kifolyóan hivatali hatósága részéről már fegyelmi büntetésben részesült, nem indokolható, hogy őt a kamarai hatósága lényegében hasonló jellegű büntetéssel újólaj sújtassa. Viszont a hivatali hatóságnak nem állnak oly fegyelmi megtorló eszközök rendelkezésére, mint az orvosi hivatás gyakorlásának időleges vagy végleges megszüntetése, tehát minden olyan esetben, amikor azt a fegyelmi vétség súlya megkívánja, a már kiszabott fegyelmi büntetést még ily értelmű rendelkezéssel is mintegy ki kell egészíteni. Viszont a fenti jogelvet van hivatva biztosítani az a rendelkezés, hogy a kamara a gyakorlattól felfüggesztéstől, illetőleg eltiltástól eltekintve más fegyelmi büntetést nem szabhat ki, minthogy az 1936: I. tc. 42. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjában megjelölt egyéb fegyelmi büntetések (rosszalás, pénzbírság) a hivatali eljárás során kiszabható fegyelmi büntetésekkel azonos természetűek.

indított fegyelmi eljárást befejező határozatot csak abban az esetben kell a kerületi kamarával is közölni, ha a fegyelmi eljárás az 1936 : I. tc. 41. §-ának *b)* pontjába ütköző cselekmény vagy mulasztás miatt volt folyamatban.

A kamara fegyelmi hatósága közszolgálatban álló vagy törvény alapján létesült intézetnél működő kamarai tag ellen csak az előbbi bekezdésben említett fegyelmi eljárás befejezése után járhat el és csak az 1936 : I. tc. 42. §-a (1) bekezdésének *c)* vagy *d)* pontjában meghatározott fegyelmi büntetést szabhat ki. Ha enyhébb büntetés alkalmazása volna indokolt, a fegyelmi vétség megállapítása mellett büntetés kiszabását mellőzni kell.

A honvédség hivatásos állományában tényleges szolgálatot teljesítő honvédorvosok nem tartoznak a kamara fegyelmi hatósága alá.

Az 1936 : I. tc. 40. §-a hatályát veszti.

10. §. A jelen törvény 4. §-ának, valamint az 1939 : IV. tc. 9. §-a negyedik bekezdésének rendelkezéseit az 1939 : IV. tc. 2. §-ának első bekezdése alá eső kamarai tagokra is alkalmazni kell.

11. §. A jelen törvény kihirdetésének napján lép hatályba. A jelen törvény végrehajtásához esetleg szükséges, valamint az átmeneti rendelkezéseket a belügyminiszter állapítja meg.

V. TÖRVÉNYCIKK

a nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira, valamint az egyházak elnevezésére utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról.^{(1) (2)}

Megjelent a Országos Törvénytár 1942. évi március hó 22-én kiadott 4. számában.

1. §. A nemzet nagyjainak, úgyszintén a szenteknek és az egyházak nagyjainak nevét vagy reájuk utaló egyéb megjelölést, valamint az egyházak

(1) A törvényjavaslatot a m. kir. igazságügyminiszter és a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott m. kir. iparügyi miniszter 1941. évi június hó 11-én nyújtotta be. — A képviselőház igazságügyi, közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának jelentése 1942. évi február hó 10-én kelt. — Képviselőházi tárgyalása 1942. évi február 6., 12., 16-án tartott ülésében volt. — A felsőház igazságügyi, iparügyi, kereskedelemügyi és közlekedési bizottságának jelentése 1942. évi február hó 20-án kelt. — Felsőházi tárgyalása 1942. évi február hó 24-én tartott ülésében volt.

(2) (M. i.) Az ipari és kereskedelmi tevékenység terén már évtizedek óta — előbb gyéren, utóbb sűrűn — előforduló jelenség, hogy vállalatok részint a cégük elnevezésére, részint az általuk előállított vagy forgalombahozott cikkek jelzésére — előnyös hatás keltése céljából — a nemzet, valamint az egyházak nagyjainak, úgyszintén vallási tisztelettel övezett szenteknek nevét is felhasználják, illetőleg reájuk utaló megjelöléseket vagy ábrázolatokat alkalmaznak. Ez a használat hol a vállalat jellegénél, hol a forgalombahozott cikkek mineműségénél fogva nem egy esetben sérti a nemzeti érzést, a vallásos kegyeletet és általában a jóízlést is.

Hazánk állami, társadalmi és gazdasági életének a kiegyezéstől a világháborúig terjedő fejlődése során a gazdasági szabadverseny szempontjaitól irányított korszellem hatása alatt a közvélemény nem terelődött a fentebb említett kérdésekre, talán azért sem, mert a szórványosan előforduló esetek nem keltettek nagyobb figyelmet.

Az összeomlás után az országépítés a fellángoló nemzeti érzésre s ezzel szoros kapcsolatban a valláserkölcsiség elmélyedésére támaszkodva indult meg, amely szellemiségnek a nemzet örök erőforrásává fejlesztését a kormányzat a népnevelő és a társadalmi szervező munkának hatékony támogatásával törekedett és törekszik előmozdítani. Ennek a változásnak tulajdonítható újabban a közvélemény éberebb figyelme, amellyel a nemzeti és a vallási érzést sértő jelenségeket észleli és azok kiküszöbölését — amennyiben az jogszabály vagy hatósági intézkedés nélkül el nem érhető — a kormányzattól várja.

Ezt követően több törvényhatóság felterjesztést tett oly jogszabály alkotása iránt, amely a

nemzet és az egyházak nagyjainak neveit védelemben részesítené az ellen, hogy ily neveket bármilyen vállalat cégének vagy általában üzletének elnevezésére felhasználhasson.

A felvetett kérdés vizsgálatának eredményeként kétségtelenül megállapítható, hogy a nemzeti és a vallási érzést sértő ily jelenségeknek az ipari és kereskedelmi tevékenység köréből való kiküszöbölésére irányuló törekvés helyes, s hogy ennek — amennyiben a fennálló jogszabályok elegendő védelmet nem nyújtanak — a fentebb kifejtett kormányzati szempontoknál fogva célravezető jogszabályalkotással is meg kell felelni.

Ha azonban az ipari és kereskedelmi tevékenységet egész terjedelmében szemügyre vesszük, annak a cégek elnevezésén felül több más mozzanata is van, ahol az említett nevek jelzőként alkalmazásra találnak, úgyhogy a kérdés a cégszövegek mellett a cégtáblákra, üzleti jelzőker, védjegyekre, szabadalmak címére, árubélyegekre, árumintákra és árujelzésekre, valamint az iparjogosítványok szövegére is kiterjed.

Ami már most a fennálló jogszabályokat illeti, azok a felsorolt tárgykörök egyikére vonatkozóan sem tartalmazzak oly rendelkezéseket, amelyek a nevek védelmére — akár csak «per analogiam» értelmezés útján is — alapot szolgáltatnának.

Így a cégjog terén a kereskedelmi törvény 11. §-ában foglalt, az ú. n. cégvalódság elveként ismert rendelkezés — amely pedig alap gondolatához képest legközelebb állana a nevek védelméhez — a m. kir. Kúria 317. számú elvi határozata szerint csak az olyan toldatok használatát zárja ki, amelyek a tényleges viszonyokkal vagy a valósággal ellenkeznek, ezen az alapon pedig nem lehet oly egyöntetű bírói gyakorlat kialakulására számítani, amely a kívánt megszorításra vezetne.

A tisztességtelen versenyről szóló 1923 : V. tc. rendelkezései más irányú visszaélésekkel szemben és főként a versenytársak érdekének szempontjából védik az ipari és kereskedelmi tevékenység tisztességét.

A szabadalmi jog terén az 1895 : XXXVII. tc. 30. §-ának b) pontja a szabadalom bejelentését illetően kimondja ugyan, hogy a szabadalom címét általánosságban kell megjelölni, minden leírás vagy külön elnevezés mellőzésével, mégsem lehet a szabályozás kérdésén ezen a téren tárgytalannak tekinteni, mert az idézett törvényi rendelkezés csupán elvi általánosságú tételt tartalmaz, amelynek csak a törvény végrehajtása során kialakult gyakorlat adott olyan értelmezést, hogy a szabadalom címében a szorosán vett tárgyi megjelölésen felül legfeljebb a megkülönböztetéshez szükséges jelző foglalhat helyet.

A védjegyjog szabályozása körében az 1890 : II. tc. 3. §-a, valamint az 1932 : XVII. tc. ezt kiegészítő 12. §-a egyfelől csupán a király és a királyi családtagok képmásait, az állami és közhatalósági címereket, illetőleg zászlókat és jelvényeket oltalmazza a használattól, másfelől az i. t. 3. §-ának 4. pontjában foglalt az az általános rendelkezés, amely az erkölcstelen és közbotrányt okozó vagy a közrend elleni ábrázolatokat, továbbá a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelő és a fogyasztóközönség tévedésbe ejtésére alkalmas feliratokat vagy adatokat kizárja, éppoly kevésbé nyújt alapot a névhasználatok kirekesztésére, mint a cégjog terén a Kt. 11. §-a.

Végül az iparjog terén sincs a tárgyalt kérdéshez közelebb eső szabály. Az 1884 : XVII. tc. 58. §-át — amely különben is csak annyit mondott, hogy az iparos vagy kereskedő nem használhat cégén, nyomtatványain vagy hirdetésein oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek — a tisztességtelen versenyről szóló 1923 : V. tc. 46. §-a hatályon kívül helyezte. E helyett tehát csupán az idézett törvény 7., illetőleg 2. §-ában foglalt rendelkezések jöhetnek figyelembe, melyek szerint üzleti vállalkozás körében senki sem használhat oly nevet, céget, ismertetőjelet vagy címet, amely őt meg nem illeti, — továbbá áru forgalombahozatalánál a kelendőség fokozására nem alkalmazhat oly megjelölést, amely a valóságnak meg nem felel. Ezek a rendelkezések sem visznek közelebb a megoldáshoz.

Mindezekből kitűnik, hogy a kívánt cél elérése végett jogszabályalkotásra van szükség. A védelemnek személyi vonatkozásban — a fentebb előadottak szerint — a nemzet nagyjaira, úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira kell kiterjednie, mégpedig mind a neveik használatát, mind a reájuk utaló egyéb megjelöléseket illetően, ideértve a képes ábrázolatokat is. Ezen a körön túlmenve a védelmet általánosítani, így — főként tekintettel az emberiség nagyjaira — más nemzetekhez tartozó személyiségekre is kiterjeszteni nem lenne helyénvaló, mert ily terjedelmű szabályozás csak nemzetközi egyezmények alapján felelhetne meg céljának.

Tárgyi tekintetben a védelem szükséges terjedelmét az ipari és kereskedelmi tevékenység valamennyi idevágó mozzanatának fentebbi felsorolása világította meg.

A védelem mértékét illetően szükségtelen, sőt célszerűtlen lenne abszolút törvényi tilalmat kimondani, mert a védelmezni kívánt nevek használata az eszmei jelentőségükhöz nem méltatlan irányú és színvonalú ipari vagy kereskedelmi vállalkozás elnevezésében vagy cikkeinek megjelölésében nem okvetlenül sérti az illető névhez fűződő kegyeletet.

Az abszolút tilalom helyett a használat korlátozása mutatkozik alkalmas megoldásként.

A szabályozás módja tekintetében kétségtelen, hogy magában a jogszabályban sem a védett neveket felsorolni vagy azokra nézve fogalomhatározást alkotni, sem az ipari és kereskedelmi tevékenység megkívánt irányára és színvonalára, valamint a forgalombahozott cikkek nemére minősítő ismérveket megállapítani nem lehet. Már e miatt is, de főként a kérdés esetszerű elbírálását igénylő természeténél fogva a használat engedélyhez kötését kell a szabályozás alapjává tenni, hogy ekként lehetővé váljék a felmerült esetben használni kívánt név említett jellegének megállapítása és ehhez viszonyítva az összes körülmények mérlegelésével annak az eldöntése, hogy a használat a törvényi védelmet sértene-e vagy pedig nem esik kifogás alá.

elnevezésére utaló megjelölést — ideértve a képes ábrázolatot is — az ipari és kereskedelmi tevékenység körében, így különösen cégszövegben, cégtáblán, üzleti jelzőben, védjegyben, szabadalom címében, árubélyegen, áruminta és áru jelzésében, iparjogosítvány szövegében használni csak az ügyköre szerint illetékes miniszterek a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve megadott engedélye alapján szabad.

A jelen törvény rendelkezései a hatálybalépésük előtt szerzett jogok alapján gyakorolt használatra nem terjednek ki. Ha azonban a használat a nemzeti vagy a vallásos érzést sérti, az illetékes miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a használat jogát — amennyiben a közérdekkel nem ellenkezik, méltányos határidő kitűzésével — megszüntetheti. A használati jog megszüntetéséért kártérítés nem jár.

2. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a nemzet nagyjára, szentire vagy az egyházak valamely nagyjára, úgyszintén az egyházak elnevezésére utaló megjelölést ipari vagy kereskedelmi tevékenység körében az 1. §-ban foglalt rendelkezések megszegésével engedély nélkül vagy az engedélyben meghatározott feltételektől eltérően használ.

Az előbbi bekezdésben meghatározott cselekmény vétség és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, ha azt a nemzeti vagy a vallásos érzést sértő módon követik el.

3. §. A jelen törvény kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtásáról az iparügyi miniszter, a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter és az igazságügyminiszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve gondoskodik.

VI. TÖRVÉNYCIKK

az üzleti záróráról. (1) (2) (3)

Megjelent az Országos Törvénytar 1942. évi július hó 19-én kiadott 5. számában.

1. §. (1) Nyílt árusítási üzletet kis- és nagyközségekben köznapon reggel hat óra előtt kinyitni és este hét órán túl, szombaton este nyolc órán túl nyitvatartani nem szabad. Törvényhatósági jogú és megyei városokban olyan nyílt árusítási üzletet, amelyben kizáróan vagy túlnyomóan élelmiszert vagy tüzelőanyagot árusítanak, köznapon reggel hat óra előtt kinyitni és este hét órán túl, szombaton este nyolc órán túl nyitvatartani, egyéb nyílt

(1) A törvényjavaslatot a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1941. évi június hó 11-én nyújtotta be. — A képviselőház közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának jelentése 1942. évi február hó 16-án kelt. — Képviselőházi tárgyalása 1942. évi február 6., 16. és május hó 1-én tartott ülésében volt. — A felsőház kereskedelemügyi és közlekedésügyi bizottságának jelentése 1942. évi június hó 2-án kelt. — Felsőházi tárgyalása 1942. évi június hó 9-én tartott ülésében volt.

(2) (M. i.) A törvény végrehajtásáról és az üzleti záróráról a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi 134,800 sz. rendelete intézkedik (Bp. K. 231. sz.)

(3) (M. i.) I. Magyarország lakosságának túlnyomó része, különösen az, amelyik földműveléssel foglalkozik, igen korán kel és az évek nagyobb részében későn tér pihenőre. Ugyanez volt az egyéb foglalkozáson lévők életbeosztása is, annak következtében, hogy a napi munkaidő, egészen a legújabb időkig, a mezőgazdaságon felül az ipari és egyéb foglalkozásokban is hosszú volt, korán kezdődött és későn végződött. Ennek a körülménynek kell tulajdonítani azt, hogy a nyílt árusítási üzletek tulajdonosai üzleteiknek igen korai, gyakran már reggeli négy órai nyitását látták szükségesnek és az üzleteiket a késő esti órákig, nem ritkán kilenc órán túl este tíz óráig is nyitvatartották. Ennek a tarthatatlan helyzetnek orvoslására törekedett az üzleti záróráról szóló 1913: XXXVI. tc., amely egyszersmind az első törvényalkotás ezen a téren.